

Inspektion: Skratt är numera tillåtna

Unga lottor vill ha action Mats Welff tänker ge järet Ak4:orna får moderna riktmedel Lyft för sjukvården i hemvänet

Låt hemvärnsplutonen vara sensor för indirekt eld

Den bild som växer fram av det framtidiga kriget präglas av överraskande inledning, snabba och våldsamma förlopp, begränsade truppsatser med stor eldkraft och rörlighet, stort inslag av precisionsbekämpning på stora avstånd samt strid över stora ytor med små förbandsresurser. I denna miljö ska hemvärvnet verka.

Myndigheterna räknar med att hemvärvnets viktigaste uppgift även i framtiden kommer att vara att bevakा eller skydda viktiga skyddsobjekt samt att svara för ytövervakning. Den senare uppgiften blir allt viktigare i och med den glesta närvaren av egna fältförband.

I stort skiljer sig alltså inte hemvärvnets uppgifter år 2010 från dagens. Däremot kan man vara säker på att den miljö i vilken uppgifterna ska lösas kommer att vara helt annorlunda. Detta kräver en omprövning av hur gruppering och strid i anslutning till objekt ska gå till. Kraven på uthållighet blir större.

Hemvärvnsförbanden kommer att lösa sina uppgifter med mer rörligt och flexibelt

uppträdande som karaktäriseras av god förmåga till underrättelseinhämtning.

För uthållighetens skull och förbandets överlevnad måste uppgifterna så långt som möjligt lösas utan att duellsituationer uppstår eller att förbandet exponeras för fjärrbekämpning.

Även efter en total mobilisering kommer hemvärvnets förband att vara enda militära närvaren över stora områden. Däremot är förstås hemvärvnets förmåga att bekämpa uppträdande fientlig trupp mycket begränsad. Inriktningen får istället bli att hemvärvnsförbanden har kontroll över vad som händer för att kunna rapportera om fientlig verksamhet för bekämpning av andra egna förband.

Med sikte på år 2010 måste man kunna tro på att armén har fått nytt långskjutande artillerisystem, tex Bofors APS 07 med räckvidden 50–100 km beroende av ammunitionsslag.

Indirekt eld

Hemvärvnsförbanden bör kompletteras med utrustning och kunskaper för kvalificerad underrättelseinhämt-

ning så att rapporterna ska hunna utgöra grund för bekämpning med indirekt eld. Redan nu kan man med säkerhet säga att artilleriesystemen år 2010 effektivt kommer att kunna bekämpa alla slags mål inom den stora yta som begränsas av pjäsernas räckvidd.

Svårigheten är att kunna identifiera mål där det blir långt mellan egna förband – för att inte tala om egna artillerieldedare. Även med god tillgång till tekniska sensorer som UAV (obeckmannade spaningsflygplan), kommer den kunnige soldaten att behöva, om inte annat som komplement. Det ska mycket till innan öga, öra och hjärna blir obehövliga i detta sammanhang.

Hv-pluton som sensor

För att kunna uppträda som kvalificerad sensor för indirekt eld behöver hemvärv-

nsförbandet kunna beskriva och ange noggranna koordinater för mål samt kunna ange fallägen av verkanseld.

Siktet bör vara inställt på att allt befintligt plutonsbefäl lokalt ges den kompletterande utbildning som behövs för detta förutom att ingå i HvSS befordringskurser.

Att utnyttja hemvärvnsförband som sensor blir kostnadseffektivt, då det förutom utbildning innebär ett mycket litet behov av ny utrustning. Karta, kompass, kikare och lokalkännesdom räcker långt. Sambandsutrustningen kan behöva förbättras, men så kommer säkert ändå att ske även av andra skäl.

Med förmågan att uppträda som kvalificerad sensor för indirekt eld kan hemvärvnets ytövervakande uppgift utökas till att också bli medverkan i bekämpning av upptäckta mål. Med sin mångfald och lokalkännesdom blir hemvärvnsförbanden en väsentlig tillgång för den områdesansvarige taktiske chefen och eftertraktad samverkanspartner till insatsförband i regionen.

*Svante Sundelöf,
Danderyds hvkomp*

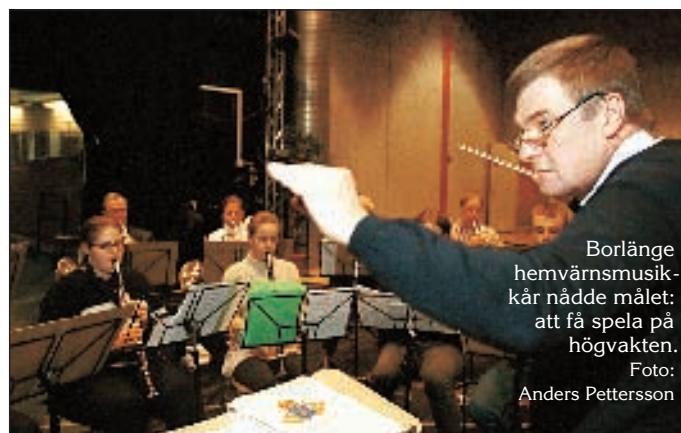
Borlänge når högsta divisionen

Hemvärvnets musikkår i Borlänge blev den 28 maj godkänd för att spela i statsceremoniella sammanhang. Nu får musikkåren gå högvakt vid Stockholms slott, men också representera utomlands.

– Vi är mycket glada att vi nu nått den högsta divisionen bland hemvärvnsmusikkårerna i Sverige, säger hemvärvnstrumslagare Eva Hellström.

Riktmärtet är nu högvakt i september 2001.

Kvaliteten på hemvärvnkåren varierar, därför har Försvarsmusikcentrum beslutat att alla musikkårer som ska gå högvakt, och även represen-

tera svensk militärmusik i utlandet, måste godkännas för detta.

– Vårt godkännande är en fin present till en 60-årsjubilerande musikkår och dess medlemmar genom tiderna, säger

kårchefen Stig-Erik Fahlström.

Även Skaraborgs hemvärvnsmusikkår blev godkänd vid en uppspelning i juni. Nationalsången och Kungssången klingade speciellt väl – här fick orkestern högsta betyg.

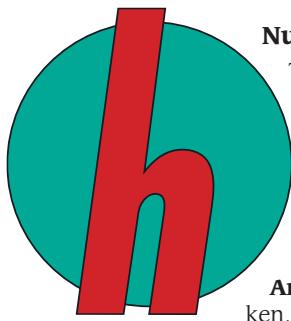
Fel om nazister

Enligt en artikel på sidan 5 i nr 2/00, "Hemvärvnet utesluter nazister", skulle två nazister ha varit medlemmar i något kompani inom Jönköpings hemvärvnsbataljon.

Efter att saken grundligt utretts genom polisens underrättelsekanaler och inom samtliga kompanier finner vi att de föregivna personerna med nazistisk anknytning aldrig varit knutna till någon verksamhet inom Jönköpings hemvärvnsbataljon.

Per Henrik Persson, stf batchef

Till protokollet noterades också att skoputsen var bra samt att kåren löst problemet långt hårt och basker.

Nummer 4 september 2000, årgång 60

Tidskrift för allmänna hemvänet och driftvänet.

Redaktion: Lidingövägen 28, Stockholm, tel 08-788 7500, fax 08-664 5790. Postadress: Tidsskriften Hemvärnet, 107 87 Stockholm.

Redaktör och ansvarig utgivare: Ulf Ivarsson, tel 08-788 9738, e-post: hvtidningen@swipnet.se

Annonser: Stockakneken AB, Box 29, 26040 Väken, telefon/fax 042-224089

Administration: tel 08-788 9715

Grafisk form: PH Media, e-post: hennix@sverige.nu

TS-kontrollerad upplaga 1999: 85 500 ex.

Tryck: Color Print Dalarna, 2000.

Prenumerationspris: 150 kr. Postgiro: 456 177-5. Bankgiro: 726-9764.

Manus och annonsstopp: nr 5: 20 september (utges 2 november), nr 6: 30 oktober (utges 5 december)

För insänt men ej beställt material ansvaras inte.

I detta nummer

- 2** Gästskribenten
- 4** Unga lottor vill ha action
- 6** Hemvärnsnytt (även sid 2, 7, 30, 31, 38, 39)
- 8** Lyft för sjukvården i hemvänet
- 10** Ak4:orna får moderna riktmedel
- 11** Hundinstruktör tar till reserven
- 12** Mats Welff tänker ge järet
- 13** Bojerud: Nazismen saknar plattform
- 14** Rekrytering: Var ödmjuk!
- 16** Ett kämpande utan like i u-tävlingen
- 18** Inspektion Sörmland: Bra på samhällsstöd
- 21** Inspektion: Skratt är numera tillåtna
- 22** Debatt/läsarnas forum
- 24** Här skrotas en armé
- 25** Debattrepliker: Hund i hemvänet
- 28** Materiel/utveckling: Stabsdatorsystem
- 32** Novellen: Rysk raid
- 34** Kampen mot vattnet
- 37** Bilden

Omslagsbilden: Nyfikna labradoren Venji med förare

Susanne Lundh tillhör Västerås hvbataljon. Foto: Anders Pettersson

ledaren

Svältkost nu vore oklokt

En spännande höst med avgöranden i flera viktiga frågor väntar hemvänet. Pliktutredningens förslag om hur uttagningen till korttidsutbildning för hemvänet ska gå till remissbehandlingas just nu.

Förslaget är ett stort steg framåt: Redan före mönstringen ska de värnpliktiga få information om tremånadersutbildningen och vid mönstringen kunna kryssa i ett hemvärnsalternativ. Idag får endast de som hamnar i utbildningsreserven veta om möjligheten – och först långt senare då jobb eller studier gjort att intresset svalnat.

Även män och kvinnor som blivit svenska medborgare när de är mellan 25 och 35 år föreslås kunna prövas och skrivas in för korttidsutbildning, i syfte att frivilligt ansluta sig till hemvänet. Denna och andra förbättringar av uttagningen kan bli en injektion för föryngringen av hemvänet – om utbildningsförbanden förstår att hålla kvar greppet om dem som anmält sig ända fram till inryckningen.

I mellersta Norrland offrade många hemvärnssoldater en semestervecka eller mer för att skydda egendom när älvarna steg över sina bräddar. Det hårdå slitet mot vattnemassorna ställer frågan om ersättningsreglerna på sin spets.

Full sjukpenning istället för 80 procent borde vara självklart och sedan måste även arbetslösa, studerande, egna företagare och pensionärer få mer än 55 kronor om dagen – varför inte i nivå med deltidsbrandmän, 94 kronor i timmen? Dick Börjessons frivilligorganisationsutredning kan i höst hugga av den gordiska knuten.

Försvarsmaktens avveckling av materiel väcker frågor i hemvänet om vi får vad vi behöver innan det är för sent. Nuvarande tidsplan säger att det som inte behövs sätts före den 1 december i år sannolikt går hemvänet förbi. Det som då inte reserverats för de rörliga insatsförbanden eller ska skänkas bort som bistånd till Baltikum kommer att säljas.

Problemet är att det på alla punkter inte råder konsensus mellan de djupa leden och myndigheterna. Det är lätt att förstå att Försvarsmakten inte kan spara på "bra att ha-grejer". Det är lika lätt att förstå den besvikelse och frustration hemvärnssoldater känner som anser att hemvänet borde få ta över åtminstone en del fordon från arméns organisation 77, vars materiel nu definitivt går i graven. Att hålla hemvänet på svältkost nu vore oklokt.

Ulf Ivarsson, chefredaktör

De yngre lottorna vill ha bevakningstjänst och fältmässiga uppgifter.

Unga lottor söker häftiga upplevelser som ny teknik eller stridsuppgifter, annars dansar de bara en sommar.

Text: Ulf Ivarsson

Rekryteringen kunde gå bättre men framtiden ser ändå ljus ut, säger rikslottachefen Nini Engstrand. Efter Försvarsmaktens krympning kvarstår ett behov av lottor i framförallt hemvärvet, men också i flygvapnets olika förband, inte minst luftbevakningssystem Lemos, där fler än 3000 lottor ska vara gripbara i ett anpassningsskede. Hur det blir med efterfrågan från övriga armén och marinen är mera osäkert. Men Lottorna väntar inte på order utan tar nu egna initiativ.

För det första begär de att regeringen ska ge dem i uppdrag att informera om totalförsvaret i skolorna. De 90-talet informatörer som redan finns räcker inte, nya måste utbildas.

Utbilda i stabsengelska

– Vi anser också att totalförsvarsutbildning ska vara obligatorisk i

”Kronärtskocka” vill ha action

skolorna. När vi minskar antalet värnpliktiga är detta viktigt för folkförankringen.

Lottorna ligger också i startgruppen för att skola in medlemmar i internationell stabstjänst. Natospråk, militärendelska, folkrätt och miljökunskap tänks ingå i kursen.

Det är således inte alls så att Lottorna och andra frivilligorganisationer inte vet sina roller. De har idéer och en självklar plats i Försvarsmakten, inte minst hemvärvet. Därför sa Lottorna och de andra med en mun nej till den frivilligtredning förra marinchefen Dick Börjesson håller på med.

– Märkt att starta ännu en utredning när vi har jobbat med utvecklingsfrågor i flera år, säger Nini Engstrand. Problemet är snarare att Försvarsmakten har så svårt att tala om för oss vad vi ska göra.

Koka ärtsoppa och sitta på expedition intresserar inte de unga?

– Nej, att passa en telefon och skriva M-blanketter är inte så motiverande. Unga tjejer lockas nog mer av stabs- och underrättelsetjänsten när denna datoriseras, förmodar Nini Engstrand.

Digital överföring av meddelanden (Emma) och lägeskartor som uppdateras av rapportörer via knapptelefoner (Hemus) gör stabstjänsten i hemvärvet mer kvalificerad. En stabslotta ska också kunna gå vakt havande befäl i staben.

Lågtryck räcker inte

Hur man ska göra förplägnadstjänsten i hemvärvet attraktivare finns dock inget bra svar på. Det tycks inte räcka med att lågtryckspannor nu ersatt de gamla vedspisarna.

Kanske behöver koklottorna öva

Ulla Bäckstrand, lotta och kvartermästare i Tunabygdens hemvärnsbataljon, har rätt att vara lite trött. Hon ledde en manstark koktropp under en veckolång insats vid gasolyckan i Borlänge. Foto: Ulf Ivarsson

och agera i mera lägesliknande former – som under gasololyckan i Borlänge.

Behovet av personal är stort i dag, närmare bestämt 2936 koklottor.

Enligt registren ska hemvärvnet ha 9000 lottor, men 1999 existerade bara 50 procent i verkligheten och största bristen gäller förmodligen förplagnadslottor. På en del håll fyller därför hemvärnsmän upp kokgrupperna, andra bataljoner låter ett kok serva två kompanier.

Blandade grupper är bra anser Nini Engstrand men är direkt negativ till att hemvärvnet helt tar över SLKs uppgifter.

– Så gjorde man i Danmark med följd att lottorna upplånades för ett par år sedan. Lottorna behöver banan till sin kår.

Ordet förplagnad väcker minnen av en förgången tid. Ingen har dock lyckats komma på en mer säljande benämning.

I en tävling i Lottanytt om nytt namn kom inget användbart fram, även om förslaget "kronärtskocka" orsakade många glada skratt.

De yngre lottorna tycker det är betydligt häftigare att på 75 dagar bli bevakningslotta. Ett 20-tal utbildas i Visby i år och utlandstjänst hägrar för några. De flesta skriver avtal med hemvärvnet.

– Vi vill ha kvar den här utbildningen som ett sätt för kvinnor att utan plikt komma in i stridande befattningar, säger Nini Engstrand.

Syns för lite

Lottorna blev mycket omskrivna då de gick första kvinnliga högvakten under jubileumsåret 1999, 92 tidningar och fyra tevekanaler noterade händelsen. Annars syns Lottorna, liksom övriga frivilligorganisationer, mycket lite i rikstäckande medier. SLK betalade därför med pengar ur egna fonder en reklamkampanj i några större

Anita Eriksson, stabslotta från Västerås och synnerligen föreningsaktiv: "Utan demokratin dör organisationen". Foto: Ulf Ivarsson.

tidningar. Temat var tjejer i flygvapnets G-dräkt, körande FN-jeepar i full fart och hängande under helikopter.

– Vi nådde inte målet men bromsade utflödet.

Kampanjen förbättrade rekryteringen och gjorde att medelåldern i Lottorna sjönk.

Det finns olika metoder att öka antalet avtal med hemvärvnet. En lotta är pliktig till den dag hon fyller 60 men kan fortsätta i hemvärvnet till 70-årsdagen.

Många armélotter kommer knappast att se insidan på en stabshytt i framtiden utan "kompetensplaceras". De kan då skriva extra avtal med hemvärvnet. Visserligen försvinner de om det krisar till sig, men i det läget anses det inte svårt att lokalt rekrytera nya.

Garvade tjejer

Anita Erikson blev lotta 1955 och gjorde sin första kurs 1958 i Varberg.

– Då tyckte vi inte att hemvärvnet var något vidare. Idag är det något helt annat. På 1980-talet blev jag förplagnadslotta och sedermera stabslotta.

Hon har turen att ha en bataljonschef som verkligen förstår att använda sina lottor och se till att de får ordentlig utbildning. I 483e "tunga" hv-bataljonen (Köping-Arboga-Kungsör) sitter garvade tjejer både som underlättelsebefäl och undassistenter.

Det är lätt att värva unga tjejer till grundkursen i totalförsvarsutbildning. Många av dem syns sedan inte till. De får jobb eller bildar familj.

– Vi har tyvärr inte så få som bara dansar en sommar.

Trots karriär inom bankvärlden har Anita hunnit med föreningslivet inom Lottorna och har haft flera förtroendeposter – kårcchef i Västerås, förbundslottachef för Västmanlands Lottaförbund och ledamot av Lottornas överstyrelse.

– Det är svårt att hitta personer som är villiga att sitta i styrelser, grön-tjänsten drar mer. Men utan demokratin dör organisationen.

Högkvarteret funderar på att ta fram en simulator för att orderträna plutonchefer i hemvänet.

FMV utreder inköp av ny dykutrustning till hemvärn med marina uppgifter. Sex dykgrupper väntar på materiel.

Materiel till en brigad-skyttebataljon ska senast 1 januari 2001 ha skeppats till Baltikum och senare materiel för ytterligare åtta brigadskyttebataljoner.

Sjövärvänskåren har beslutat ansöka om att få bli avtalsorganisation med hemvänet. Kårens uppgift blir att förse de marina huvförbanden med båtbesättningar, samt även svara för utbildning, till exempel i radarnavigering.

Dagersättningen är från och med 1 juli höjd från 40 till 50 kronor.

Rikshemvärnchefen
Mats Welff vill inte ingå i MIL, militärledningen. Det är dock troligt att han ska sitta kvar som adjungerad ledamot.

Från viceamiral Dick Börjessons utredning om frivilligorganisationerna har inte mycket läckt ut. En idé som vädras tycks dock vara att skapa en gemensam ordonnans- och transportkår av FMCK, FAK och SKBR.

Blekinge kan få sina granatkastare. Rikshemvärnsavdelningen bejakar Blekingegruppens begäran om att sätta upp en granatkastartropp på prov. Högkvarteret har dock sista ordet och pjäserna ska också rymmas i budgeten.

300 000 avrustade soldater i den gamla armén har fått tackbrev av ÖB och uppmanas att ansluta sig till hemvänet eller någon frivilligorganisation.

Den gröna kpist m 45B har gjort sitt och ska ersättas med sin svarta föregångare, m 45. Detta är inget steg tillbaka, tvärtom är vapnet lika säkert och ofta helt oanvänt.

Gröna kpisten skrotas

De gröna kpistarna m 45B ska skrotas och hemvärnsbefäl och avtalsspersonal ombeväpnas med den äldre, svarta kpisten m 45. Orsaken är att 45B i de flesta fall är hårt siliten. M 45 däremot finns i stora mängder oanvänt eller nästan obegagnad.

Bytet ska vara genomfört i år och alla tillbehör utgällrade senast sista december 2001.

Det enda som skiljer vapnen åt är att m 45B har en extra säkring av bakstycket i form av en krok som griper tag i en klack på lådan. Förändringen infördes sedan ett antal pipsprängningar inträffat med kammarammunition. Idag är

denna ammunition borttrenad och m 45 är därför ett säkert vapen.

Gällande planer säger att både ak 4 och kpist ska brukas inom försvaret till år 2020.

I sammanhanget har framkastats att hemvänet borde enhetsbeväpnas med ak 5. Detta vapen finns dock inte i tillräckligt antal. Ak 4 har dessutom många fördelar. Patronlägeslås, vapenboxar och bajonett finns till ak 4 men inte till ak 5. Ak 4 är funktionssäkrare och lättare att utbilda på. Till Ak 5 finns inte tillräckligt antal lösskjutningsanordningar och ännu inga hylsfångare.

Belönad efter 50 års tubaspelande

Isamband med att Hemvärnets musikkår Göteborg gick högvakt på Stockholms slott 13–16 juli fick Lennart Cardestig ta emot hemvärnsmusikens högsta utmärkelse Hedersmusiker.

Denna utmärkelse tillfaller efter beslut av Hemvärnets Centrala Musikråd årligen endast en person bland landets drygt 1 600 hemvärnsmusiker som

erkänsla för mycket förtjänstfull aktiv verksamhet inom hemvärnsmusiken.

Lennart Cardestig började i unga år som militärmusiker vid A2 i Göteborg. Han har spelat tuba i Hemvärnets Musikkår Göteborg i drygt 50 år och även varit engagerad i kårens styrelsearbete och ledningsverksamhet. Han är fortfarande aktiv.

Musik ger trötta hemvärmare andligt lyft

Idén till hemvärnsmusikkårar fick folkmusikern Olle Gudmundsson, då han bevittnade pojkkarna i Leksands hemvärn, smutsiga och våta efter en övning 1940. Han tyckte det behövdes en andlig lyftning. Tore Strands minnesbok "Hemvänet 1940–1990" har nu komplet-

terats med hemvärnsmusikens historia under de första 60 åren. Författare är Peter Antoni, musikhändläggare hos rikshemvärnschefen 1982–98. "Sextio år med hemvärnsmusik". Boken finns i begränsat antal ex, men rikshv-avdelningen kan trycka upp nya vid behov.

Guldregn över befäl

Gruppchefer i hemvänet får från 1 juli från ingenting till en tusenlapp i årlig befattningspenning. Stf platonchefer och trosstroppchefer får 1 500 respektive 1 250 kronor. Befäl till förfogande i kompanistarerna får en ökning med 340 kronor till 2040.

Även kårcheferna inom hemvärnsmusiken får ett påslag – med 2 680 kronor till 4 760. Stf kårchefer, vice dirigenter, hemvärnstrumslagare och materieförvaltare får alla 2 040 kronor från att tidigare inte haft en krona.

Skånska vapen på drift

Vid ett inbrott Vallåkra i juli försann en Ak 4 och vid ett annat inbrott i Hjärnarpstrakten i augusti ännu en. Vapnen var förvarade enligt reglerna. Enligt länskriminallen i Skåne kartlägger kriminala gäng hemvärnmän för att lättare komma åt vapen.

Nytt folk i staben

På utvecklingsavdelningen inom rikshemvärnsavdelningen i högkvarteret har anställts överstelöjtnant Krister Carlsson och major Mats Stedt.

Krister Carlsson, 54, är en gammal bekant. Mellan 1994 och 1998 var han utbildningschef på HvSS, Hemvärnets stridsskola. Han kommer närmast från FMLIC, Försvarsmaktens ledarskaps- och idrottsscentrum (Karlberg), där han var chef för idrottsinstitutet. En av hans första uppgifter blir att leda omarbetningen av hemvärnets utbildningsreglemente och andra reglementen.

Mats Stedt, 48, har mångårig erfarenhet av hemvänet från sin tid på Dalregementet och Fo 53 hvfrivavdelning, vars chef han var fram till 1/7 i år.

Mats har varit I 13 trogen under hela officerskarriären. 1983 började han arbeta som kretsledare. 1995 knöts han till Dalagruppen. Han har varit sambandschef och skyddschef i nu nedlagda IB 13.

Stort behov av frivilliga i försvaret

Frivilligorganisationerna säger ifrån om framtiden.

Dick Börjesson bör ha god nytta av en färsk rapport "Frivilligförsvar i utveckling". Denna är en utvärdering av vad organisationerna kan bidra med i det nya insatsförsvaret, som gjorts i en arbetsgrupp med deltagare från Högvärnet, frivilligrörelsen och ÖCB, Överstyrelsen för civil beredskap.

Personalförsörjning och folkförankring är alltjämt nyckelorden och enligt överste Henrik von Vegesack på Högvärnets frivilligavdelning är behovet av frivillig personal fortfarande stort i försvaret.

Bara i hemvänet behöver den här personalkategorin öka från idag cirka 16 000 till 20 000. Med tanke på att hemvänet numera är enda ytäckande förbandet behövs också nya specialister, till exempel inom personal- och självård.

— Dessutom finns många tänkbara uppgifter för frivilliga i de 30-talet fristående bataljonerna, Jag bedömer att det är i storleksordningen 2000 befattningar.

Även i övrigt räknar arbetsgruppen med att Försvarsmakten kommer att svälja åtskillig

frivilligpersonal — exakt hur många är det idag ingen som vet.

Men på samma sätt som flygvapnet har sina LOMOS-förband borde marinen kunna skapa frivilligförband för minspaning och ytövervakning, resonerar arbetsgruppen.

De befälsutbildande organisationerna behövs för att omiska personal som lämnar de operativt rörliga insatsförbanden och går över till de nationella skyddsstyrkorna.

Frigör yoffar

Frilligpersonal kan gå in och frigöra yrkesofficerare för mer kvalificerade uppgifter.

— En fördel med till exempel underrättelselottor är att de stannar längre i förbanden och hinner fördjupa sig mer än en fast anställd officer som ganska snabbt går vidare i sin karriär, framhåller Henrik von Vegesack.

Arbetsgruppen lanserar idén att frivilliga kallas in vid utbildningen av värnpliktiga och bemannar särskilda "förbandsklossar", som kan klara stödfunktioner vid till exempel stabs- och underhållsenheter.

Problemet att öva frivilligpersonal i det förbandstomma Sverige kan lösas med gemen-

samma slutövningar för dem i regi av MD-grupperna, tror utredningen, som lägger fram ett 25-tal förslag allt som allt.

— Man kan ha en taktisk ram där även hemvänet är med i uppväxlade dygnsövningar, förklarar Henrik von Vegesack.

Orosmoln

Finns då inga orosmoln på frivillighimlen?

— Jo, det blir svårt att få instruktörerna att räcka till. I uppdraget till förbanden är antalet instruktörstimmer för hemvärn och frivilligpersonal ännu inte preciserat. Om officerarna ska följa reglerna om helgvisa räcker inte personalramarna.

— Först när MD-grupperna börjar jobba ordentligt får vi ett grepp om läget och kan börja fundera på om det behövs nya direktiv, säger Henrik von Vegesack.

En nödvändighet i fortsättningen är också lagstadlad rätt till ledighet med full lön vid frivilligutbildning.

— Det behövs en totalöversyn av förmånerna så att de stämmer med folks ekonomiska behov och så att rättsvisan skapas mellan hemvänet och frivilligpersonalen.

Text: Ulf Ivarsson

Totalförsvarskvällar

om hemvänet. Tisdag 10 oktober kl 19 i Bohusläns museum talar Lennart Ekstrand från rikshavd om det framtida hemvänet. Torsdag 19 oktober i sessionssalen, landstingets kansli i Västerås, jämförs danskt, norskt och svenska hemvärv.

Snabbt, elegant och proffsigt

betecknar brandchefen i Kramfors, Björn Bjärbo, hjälpen från hemvänet då värdets makter hade övertaget i somras. "Dessa män och kvinnor i uniform är en heder för hemvänet i allmänhet och för Kramfors hemvärvsbatallion i synnerhet", skriver Björn Bjärbo berömmende till rikshemvärvschefen.

Både kungen och ÖB har skickat gratulationsbrev till hemvänet med anledning av 60-årsjubileet.

Båtfrågan för hemvärförband med marina uppgifter kommer troligen att lösas tillfälligt genom att marinen lånar ut ett antal 200-, 330- och 500-båtar från basskydds- och bevakningsförband. Hur många enheter det blir avgörs av budgetdialoger i höst. På förbandens önskelista står ett 40-tal militära båtar. Marinledningen uppgir att underhållet av en 200-båt kostar 125 000 kronor om året.

Ny chef för norska hemvänet är generalmajor Odd Froise Tangen.

Centrala FOS, Friviligorganisationernas samarbetsorganisation, läggs ned och ersätts av ett nätverk. Vill en organisation få kontakt med en annan sker detta enklast via e-post. De tidigare samarbetsformerna anses otidsenliga. Lokala avdelningar av FOS bestämmer själva hur de ska arbeta vidare.

Bara tre av 29 fältsjukhus kvar

Antalet rörliga akutsjukhus, fältsjukhus, i den svenska Försvarsmakten minskar successivt. Av totalt 29 rörliga akutsjukhus ska 17 avvecklas. Det främsta skälet är den ändrade hotbilden. Storanfallen med många skadade gäller inte heller längre.

Enligt försvarsläkaren, överstelöjtnant Eskil Dalenius, vid Försvarsmakterns sjukvårdscentrums, FSC, ska de kvarvarande 12 rörliga akutsjukhusen disponeras enligt följande:

Tre rörliga akutsjukhus ombildas och hålls intakta för att kunna sättas upp med kort varsel. Ett av sjukhusen ska också kunna användas av utlandsstyrkan. Nio kommer att ligga i förråd för att kunna tas i bruk på längre sikt.

— I händelse av krig kommer

de tolv rörliga akutsjukhusen att disponeras till områden i landet där det inte finns tillräckligt med civila sjukvårdsresurser, säger Eskil Dalenius. I övrigt ersätts de militära sjukhusen med civil sjukvård.

För de 17 rörliga akutsjukhus som nu ska avvecklas har Försvarsmakterns sjukvårdscentrum i uppdrag att finna lämpliga användningsområden. De baltiska staterna kan vara möjliga mottagare. Tidigare har två marina stridssjukhus donerats till Turkiet och ett fältsjukhus har skänkts till civil humanitär verksamhet.

På sikt kommer den civila sjukvården att svara för huvudelen av försvarets sjukvårdsbehov i krig.

Gunnar Mörck

Lyft för sjukvården

Alla får samma utbildning som hemvärnssjukvårdsmannen har idag.

Text: Ulf Ivarsson

Sjukvården i hemvärvnet blir mer kvalificerad.. Den stora nyheten är att alla hemvärnssoldater inklusive avtalspersonalen i fortsättningen ska ha 40 timmars utbildning. Följden blir att det inte längre behövs särskilda hemvärnssjukvårdsmän i grupperna. Utbildningen av hemvärnssjukvårdare från Röda korset förlängs också från 56 till 65 timmar. Detta för att kunna ge syrgasbehandling och smärtlindring.

Särskilda morfininjektorer köps nu in av Försvarsmakten. Klartecken för användning i hemvärvnet har dock ännu inte getts. En arbetsgrupp har just lagt sista handen vid översynen och "funktionsmålsättningen" fastställs troligen av generalläkaren i oktober.

Uppfräschning

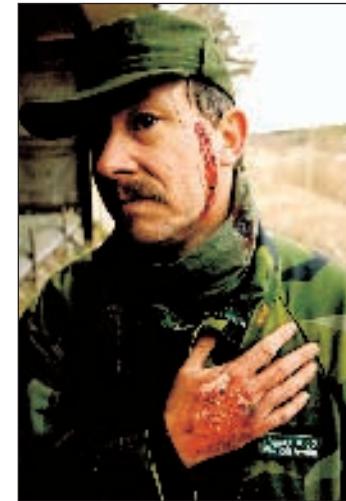
De som antas som hemvärnssoldater idag har redan 30 eller 40 timmars sjukvård bakom sig från grundut-

Psykolog och läkare har knutits till Teckomatorps hemvärnsområde där chefen Torsten Vigre hoppas att fredsnyttan ska dra folk till hemvärvnet. Kenneth Grahn och Viktori Nilsson instrueras av sjukgymnast Christina Vigre i hjärt-lungräddning.

bildning eller 3-månadersvärnplikt. I introduktionsutbildningen får de ytterligare 8-10 timmar sjukvård som uppfräschning.

Den stora utbildningsinsatsen omfattar därför såväl avtalspersonal utan militär bakgrund som fortbildning i oxygenbehandling och smärtlindring. Hemvärnssjukvårdarna kommer möjligen också att få lära in BATLS, Battle acute trauma life support.

Fler kompresser för brännskador kommer att finnas i sjukvårdsväskorna.

Sjukvårdsgruppcheferna behöver inte omskolas.

Förändringarna märks redan i år. Röda korset håller på att skriva om sina utbildningsplaner.

Cirka fyra timmar krävs för att kunna hantera morfinautoinjektorn och fem timmar för syrgasbehandlingen.

– Syrgas klassas som läkemedel och måste därför ordinaras av legitimerad personal. Syrgas kan dock ges utan

Hemvärvnet tar för sig i materielrean

Avvecklingen av försvarets materiel går städat till.

Försvarsmakten gör sig av med mängder med materiel men den så kallade operation islossning i början av 1990-talet då förbanden sådde ut hela mobförråd upprepas inte. Avvecklingen sker denna gång i mer kontrollerade former och hemvärvnet kommer att ta för sig.

Alla får värmejacka

Årets glada nyhet på området personlig utrustning är att alla ska få värmejacka och värmebyxa m 90. Då det kan vara ont om vissa storlekar av värmebyxan (läs: minsta lottastorlek)

Skyddsmaskväcka m 36 var fel redan för skyddsmask m 51. Och ändå råder ingen brist på den rymligare väska 6.

går dessa exemplar i första hand till personal i Norrland.

Nytt är också att lösskjutningsanordningar, hylsfångare och patronlägeslås nu står på den personliga utrustningslistan.

Vad gäller gemensam utrustning ska samtliga Ra 140 bytas ut mot Ra 145/46.

Det råder ingen brist på Ra 145 i riket, men beståndet är ojämnt fördelat, har rikshemvärnscentrum konstaterat vid de senaste inspektionerna.

Varje bataljon ska också få en Ra 180 för samband med staber i fältarmén. Ra 180 är en UK-station som sänder på hoppfrekvens, vilket gör den svår att pejla och störa.

Under året levereras 50 satser Emma (se artikel på sid 28). Emma be-

i hemvärvnet

större risker så länge patienterna inte upplever smärta. Morfinbehandling utan formell kompetens kan däremot vara livsfarlig, säger Sture Andersson, läkare i Högvärteret och ordförande i arbetsgruppen.

Styrs av hotbilden

Hela upplägget för sjukvården i hemvärvnet styrs av hotbilden. Det innebär att en skadad får akuthjälp på plats och därefter transporteras till civil sjukvård – om så krävs med helikopter.

Först i ett anpassningsskede kan det bli frågan om speciella fordon för sjuktransporter, har arbetsgruppen enats om. Inte så få terrängbil 1314 blir över då insatsförbanden kommer att köra skadade i Sisu terrängbilar, men de öromärks inte för hemvärvnet då de anses för dyra att underhålla (cirka 50 000 kronor per bil och år).

Däremot behovsätts ytterligare en civil kombibil plus släpvagn för att få plats med all ny materiel – bårar, bårmattor, patienttäcken, förbandssatser, större väskor.

Utbudet av läkemedel förbättras något genom att den gamla läkemedelsatsen för krig ersätts av en ny, fredsanpassad (plutonsapotek).

Idag lägger hemvärvnet sina patienter i det 3x3 meter stora sjukvårdstält

1 med plats för bara tre bårar. Samtidigt friställs mängder av större sjukvårdstält i försvaret.

– Något byte tycker vi inte är motiverat. Det är krångligt och det är inte meningen att hemvärvnet ska sätta upp sjukvårter annat än i undantagsfall, säger Sture Andersson.

Infusionslösningar tas bort

Påfyllningen i sjukvårdsväskorna gör att väska 4 blir proppfull. Därför undersöks om ett antal väska 9 kan tillföras hemvärvnet, när armén i övrigt avvecklar sina plutonsjukvårdare. Väska 9 rymmer betydligt mer – i synnerhet som flaskorna med infusionslösningar ska tas bort.

– I 10–15 år trodde vi att vätska är livet, men så är det inte, konstaterar Sture Andersson.

Sjukvårdsledningen förstärks genom att varje bataljonsstab ska ha ett sjukvårdsbefäl på PB-nivå. Vissa kan bli fänrikar.

Hemvärvnssjukvården har levt sitt eget liv i väntan på centrala bestämmelser. En del förband har lika bra sjukvård som fältförband, egna ambulanser och legitimerad personal.

– Vi vill inte förbjuda lokala initiativ, det skulle kunna kosta mer än det smakar, säger överstelöjtnant Eric Jansson på Rikshemvärvnscentrum.

Tyvärr har hemvärvnet bara råd med ett fåtal boxar och bara för ak 4.

Vapenboxen förenklar transporter

Efter lång försening är nu vapenboxarna på väg ut.

Vapenboxarna som ska underlätta och göra transporterna av hemvärvnets vapen säkrare är efter många om och men på väg ut till militärdistriktsgrupperna. Det är i denna första omgång 150 exemplar inredda för automatkarbiner.

Vapenboxen är så säker att den är godkänd för tillfällig förvaring. Därför kan den låst – inomhus eller i en bil – lämnas åt sitt öde en kort stund utan krav på larm eller bevärpnade poster. Vid transporter behövs dessutom ingen eskort utan det räcker med en man i bilen.

Om någon obehörig försöker komma åt innehållet förstörs helt enkelt vapnen med små sprängladdningar. Utan en speciell elektronisk nyckel är det omöjligt att plocka vapen ur boxen.

– alla får värmejacka

höver kortvågsstationer av typen Ra 763 ICOM. Av dessa finns emellertid inte tillräckligt antal, varför 175 Ra 195 lämnas ut. I en nära framtid kommer Emma att anpassas till både UK och telefoni.

Skidor till Norrland

Senast 2002 ska om möjligt alla 170 bataljoner ha en transportenhet. De består av minst två terrängbilar av typ 20 och en terrängbil typ 11 (13). I övre Norrland ersätts terrängbilarna av bandvagn 206.

En positiv transportteknisk nyhet är också att det i höst troligen fattas beslut om att tilldela skidor till 25 norrländsplutoner.

Av så kallad mängdmateriel kommer det att finnas hur mycket som

helst efter avvecklingen av fältförbanden. Det är meningen att varje hemvärvnsspluton ska få två tält.

Förplägnadstjänsten drar en vinstlott. Ett antal kokspisar och lågtryckspannor omfördelar till hemvärvnet liksom koktraktorkärror till vissa kokgrupper.

Fler elverk gör hemvärvnet mindre beroende av samhällets infrastruktur och motorsågar till kompanierna ska underlätta livet i skogen.

Och mer blir det. Rikshemvärvnscentrum inledder i maj diskussioner med högvärteret om en lista FMV gjort över all materiel som överhuvudtaget finns i förråden. Tidigast i höst väntas något konkret resultat. Denna materiel kan i bästa fall aviseras för år 2002 med utdelning i slutet av 2001.

Låsen kan försenas

Tidningen Hemvärvnet lovar härmed att aldrig påstå att materiel som aviseras ska vara ute på förbanden inom viss tid. Det är nämligen osäkert om patronlägeslåsen hinner levereras till alla ak-skyttar i år. Orsaken är att reglerna för förvaring av nycklar inte är klara. Produktionen av lås går som smort, men i väntan på att författningstexten skulle bli klar kunde inte leveranserna påbörjas under våren.

Fyra blixt-snabba i busen

Sikte och korn har snart gjort sitt. Nu ska hemvärvnets ak 4:or få moderna riktmedel.

Text & foto: Ulf Ivarsson

Öppna riktmedel är billiga och stryktåliga, men det är också enda fördelen. Ögat kan inte fokusera på både korn och mål och det kan ta livsfarligt lång tid att rikta om. På långa avstånd blir träffbilden bedövlig för att inte tala om oddsen i dåligt ljus.

Men räddningen är inte långt borta. På HvSS, Hemvärvnets stridsskola, görs i år de första försöken med nya optiska sikten till automatkarbinerna. Samtidigt genomförs motsvarande försök med ak 5, ksp 58 och ksp 90 på andra håll i Försvarsmakten.

Pengar äskades redan på Reinhold Lahtis tid som rikshemvärvnschef för att sätta på moderna sikten på hemvärvnets ak 4:or. Valet står mellan tre system – lågförstorande kikarsikte, spegelreflexsikte och rödpunktssikte (med eller utan batterier).

Försöken ska också svara på hur "kornet" bör se ut – punkt, pilspets, hjälplinjer eller hårkors.

Metodförsök

I slutet av maj drog HvSS ihop tio skytteinstruktörer som fick skjuta åtta olika moment med de olika siktessalternativen.

– I den här första omgången kontrollerar vi om den tänkta metoden för att jämföra siktarna håller i praktiken, säger försöksledaren, major Tommy Larsson.

Fyra skott i motståndaren på 1,5 sekunder fast han kastar sig i skydd. Det är möjligt för en god skytt om vapnet har moderna riktmedel.

De sikten som sitter på försöksvapnen är inhandlade över disk och sådana som används av andra försvarsmakter. Det är först resultatet av en andra försöksomgång nästa år, som avgör vilken typ försvaret köper in. Det handlar alltså inte om att utsäte en vinnare, som sedan beställs, utan om att plocka russinen ur kakan till en slutlig teknisk specifikation. Upphandling är planerad till i slutet av 2001 och serieleveranser beräknas påbörjas våren 2003. Ett antal företag har anmält intresse för att erbjuda det nya siktet.

Egenskaperna är dock bestämda i stora drag. Siktet ska fungera i alla

slags ljusförhållanden – även motljus – det får inte ge reflexer och skytten får inte bländas av laserljus. Eventuellt batteri ska hålla i tio år. Alla detaljer ska sitta bergsäkert och nollställning kunna ske med en patronhylsa. Siktet ska också fungera tillsammans med bildförstärkare, för att nämna några av FMV:s stenhårda grundkrav.

Faktorer stör

Att jämföra sikten i laboratorier är ganska lätt. I verkligheten tillkommer en massa faktorer som stör. Allt som inte har med siktet att göra måste så långt som möjligt undvikas.

– Vi kom till exempel på att det är

Motorn i hundtjänsten i Västmanland, Sven-Eric Iggström, tar en promenad med sin rottweiler Killver.

Iggström tar till reserven

Text: Ulf Ivarsson
Foto: Anders Pettersson

Fänrik Sven-Eric Iggström på hundenheten i Västmanland går en genväg för att få fram nya instruktörer.

Hundtjänsten i hemvänet exrekryterar och det är svårt att behövs. I Västmanland har man i år på dispens provat en utbildning som är likvärdig med Brukshundklubbens 120 timmars preparandkurs, men som är lättare att följa för folk med ont om tid.

Första delen av kursen – cirka 70 timmars teori – gick under hösten och vintern. Fjorton hundekipage från Söderhamn, Stockholm och Västmanland deltog.

Andra delen omfattade två helger i maj och under mellantiden skrev eleverna inte mindre än åtta olika öv-

ningsplaner hemma. De förvarnades om att de måste vara beredda att genomföra vilken som helst av övningarna andra helgen.

– Eleverna är handplockade hundförare med minst två års tjänstgöring. De ska också ha varit hjälpinstruktörer vid minst två bevakningskurser, berättar kurschefen, fänrik Sven-Eric Iggström på Västmanlandsgruppens hundenhet.

En typisk bevakningskurs i SBK innehåller sällan teori men i Västmanland lägger man på 40 timmars teori tillsammans med befälen i de kompanier ekipagen ska placeras i. Ekipage och befäl får därigenom en tidig kontakt som underlättar övningsplanningen.

– Förr utbildades instruktörer bland dem som tävlade på elitnivå, nu är behovet så stort att vi får rekrytera hundförare som visar intresse. Men få hinner gå SKBs hela instruktörsutbildning, så vi måste hitta en genväg.

För att slippa att gång på gång ta in hundekipage därför att de inte utnyttjas på övningarna har hundenheten mycket konsekvent engagerat de västmanländska hemvärvnsbefälen i hundförarutbildningen.

Västmanland är lyckligt lottat tack vare eldsjälar som Sven-Eric Iggström.

– Man får ha en djävuls envishet och en ängels tålmod, förklarar Sven-Eric Iggström, som sysslat med hundar alltsedan värnplikten som hundförare i flygvapnet på 1970-talet.

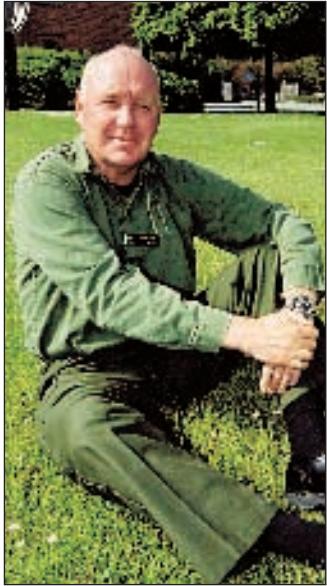
Arbetet uppskattas av myndigheterna. Polisen i Västmanland har skrivit kontrakt med hemvänet som föreskriver två timmars inställelsenhet. I gengäld betalas ekipagen med 140 kronor i timmen. En insatsstyrka med mc-ordonnanser och tio hundekipage har satts upp. Vid senaste eftersöket fann en patrull en tio år gammal flicka välbehållen efter två timmar i novemberkyla.

onödigt för siktessöket att byta magasin mellan eldställningarna i momentet stress-skjutning, säger Tommy Larsson.

I första försöksomgången kontrollerades hur snabbt skytten kan avge välriktad eld under olika ljusförhållanden och stridssituationer. Varje skott

dokumenterades med en speciell kronometer som reagerar på skarpa ljud. En ganska typisk skjuttid för fyra skott inklusive målväxling på "nödvärnsavstånd" var vid Hemvärvnets besök 1,5 sekunder. Med öppna riktmeldel är detta en omöjlighet för de flesta skytar.

Helt utanför det vetenskapliga protokollet verkade favoriten bland siktarna vara rödpunktsiktet. Minst omtyckt var ett tyskt sikt som har kikare och rödpunktsikte travade på varandra. Ögat kommer för långt från okularet i kikaren och för nära rödpunktsikten.

En avspänd Mats Welfff i gräset framför nu nedlagda milostaben i Kristianstad: Mitt mål är ett hemvärv i tiden, men frivilligheten tummar vi inte på.

Ett självständigt jobb med stort ansvar i en angelägen del av försvaret, sammanfattar Mats Welfff skälen till att han tackade ja till erbjudandet att bli rikshemvärvschef.

Han tillträdde den 1 juli, direkt efter att Rikshemvärvscenrum delats i skola och stab.

– Rikshemvärvschefen finns kvar som symbol för hemvärvet och att staben tillhör högkvarteret gör det lättare för mig att driva och påverka hemvärvsfrågorna.

Utredningen av de nationella skyddsstyrkorna har hög prioritet, men hemvärvets uppgifter måste först förtydligas.

– Det behövs en operativ idé om hemvärvet från ÖB, så att vi i grunden kan tänka igenom rollspelet mellan olika typer av stridskrafter. Utredningen måste faktiskt ha en operativ bas att vila på.

I övrigt ser inte Mats Welfff några stora förändringar på kort sikt. Hemvärvet kommer att vara en viktig del av de nationella skyddsstyrkorna och lösa stridsuppgifter över ytan. Förbanden grupperas i huvudsak där de sätts upp, alltså där folket bor.

Mats Welfff oroas inte allt-

Mats Welfff tänker ge järvet

Text & Foto: Ulf Ivarsson

Egna instruktörer blir också bra befäl och ledare, säger nye rikshemvärvschefen.

för mycket av raset i hemvärvets numerär.

– Vi hamnar alltför lätt i sifferexercis. Skulle omvärldsbilden förändras kommer hemvärvet väldigt snabbt att expandera och då är det viktigt att ha en bas med bred kompetens att växa från.

Med detta menar Mats Welfff inte en kaderorganisation, alltså personaltomma förband med enbart befälsbefattningsarna tillsatta.

– Nej, jag hoppas att vi aldrig någonsin blir så utarmade. Vi får inte gripas av panik ifall vi skulle uppleva en nedåtgående trend ytterligare några år. Jag ser ingen stor dramatik i det.

Passa i mönstret

Är beredskapsplutonerna det nya hemvärvet?

– Ja, och en fortsatt motorisering är i varje fall inte någon nackdel. Vi får inte heller vara främmande för att justera i systemet med 20 timmars kontrakterad övningstid.

”Professionaliseringen” av hemvärvet får dock inte gå ut över de demokratiska värderingarna.

– En av hemvärvets många starka sidor är folkrörelseidén, så de åtgärder vi överväger måste passa in i det mönstret. Det vore synd att urholka denna fina tradition, det kan jag inte ställa mig bakom.

Hur mycket ska rikshem-

värnsrådet säga till om?

– För mig är styrkan med hemvärvet att rörelsen vilar på demokratisk grund. I det perspektivet är rikshemvärvsrådet och hemvärvsråden en väldig tillgång för att känna pulsen i rörelsen. Har man dem inte med sig helt och hållt undermineras rikshemvärvschefens auktoritet. Det är således både av övertygelse och av praktiska skäl jag är fast besluten att jobba i team med dem.

Gå varsamt fram

Från sin tid som fobef i Halland minns Mats Welfff att det ibland tycktes vara viktigare att få mer materiel än att kunna hantera den som fanns.

– Vi ska se till att hemvärvsmannen är välutrustad, men ändå gå varsamt fram innan vi samlar på oss mer. Den personliga utrustningen är rätt bra och därfor borde fokus flyttas från materiel till kompetensfrågor. Det handlar om träning och att utnyttja moderna utbildningshjälpmmedel. Systemet bör vara så effektivt att vi lätt kan växa utifrån en grundkompetens.

En av Mats Welfffs föresatser är därför att se över hur utbildningen bedrivs i hemvärvet. Till detta komplex hör också instruktörsfrågan, som kan bli ett bekymmer. Som före detta fördelningschef tvivlar Mats

Welfff på att förbanden kommer att kunna leverera de instruktörstimmar ÖB lovat hemvärvet och frivilligorganisationerna.

– Det är ett faktum att de personella resurserna förbanden fått inte är dimensioneerade för hemvärvet. Så många officerare finns inte.

– Därför måste vi avtalsvägen finna former som möjliggör för officerare att frivilligt åta sig instruktörsuppdrag inom hemvärvet, utan att för den skull bryta mot arbetstidsbestämmelserna.

– Fler reservofficerare, med förankring i orten, löser en del av problemet. Vi måste också få fram många fler egna instruktörer. En hemvärvsplutonchef ska med visst stöd av yrkesbefälet kunna utbilda sin egen platon. På köpet blir plutonchefen en bättre chef och ledare och höjer sin status i förbandet.

Lyssna av stämningen

Om man ber Mats Welfff deklara sin egen personliga ledarstil, svarar han sälunda:

– Jag har ett visst förtroende för min förmåga att skapa ett gott arbetsklimat och få folk att känna gemenskap och arbetsglädje. Jag tänker lyssna av stämningen och vara mig själv – synlig och tillgänglig – ett ledarskap som har fungerat för mig i 30 år som officer.

Principerna har Mats Welfff tidigare med viss framgång praktiserat som coach inom damfotbollen.

Mats Welfff motionerar på golfbanan och gillar att läsa – särskilt biografier och memoarer. En svensk favorit är Fritjof Nilsson Piraten. Familjen tänker bo kvar i Åhus. Veckopendlandet avskräcker inte.

– Jag var inställt på att nästa befattning skulle bli någon annanstans än Skåne – alla jobb på högre nivå i Försvarsmakten finns ju numera i Mälardalen. Jag tänker ge järvet för att det här ska bli så bra som möjligt.

Nazismen saknar plattform

Den allmänna uppfattningen om nazismens rötter och utveckling är fullständigt felaktig. Nationalsocialismen var från början inte en högerextrem rörelse utan vänstersocialistisk, påpekar Stellan Bojerud.

Tvärt mot de vanliga föreställningarna uppstod inte nationalsocialismen i Tyskland efter första världskriget, utan redan före kriget och då i Österrike-Ungern.

Deutsche Arbeiterpartei bildades i Mähren av advokaten Walther Riehl och järnvägstjänstemannen Rudolf Jung. År 1911 erövrade partiet tre platser i Riksrådet och 1913 antogs ett program, som hetsade mot tjecker och judar.

Den tyska grenen av nationalsocialismen utgick dels från Freier Arbeiter Ausschuss (Fria arbetarutskottet), som bildades i München 7 mars 1918 av lässmeden Anton Drexler, samt dels även ur Tyska Socialistpartiet, vilket grundsats 1919 av Alfred Brunner.

Bytte namn

I oktober 1918 gick Drexler samman med journalisten Karl Harrer och bildade Politischer Arbeiter Zirkel (Politiska arbetarcirkeln) med ett fyrtiootal medlemmar. I januari 1919 bytte rörelsen

namn till Tyska national-socialistiska arbetarpartiet (NSDAP). Adolf Hitler besökte för första gången ett partimöte 12 september 1919 och inträdde en tid senare som medlem. Att han därvid skulle blivit medlem nummer 7, förefaller helt osannolikt med tanke på att partiet då redan funnits i ett år.

Hitler deltog tillsammans med Drexler och ekonomen Gottfried Feder i författnandet av NSDAP:s partiprogram, som omfattade 25 punkter med krav på jordreformer och förstatligande av bl a varuhuskedjorna, som oftast ägdes av judar.

Säregen självbiografi

1920 avgick Harrer som partiledare och efterträddes av Hitler, vilken omgående förkastade partiprogrammet. Efter den misslyckade "Ölkällarkuppen" 1923 hamnade Hitler en tid i fängelse, där han dikterade boken "Mein Kampf", vilken är en mycket säregen blandning av självbiografi, mötesreferat och politisk idéskrift.

Den brittiske historikern Alan Bullock hävdar i "Hitler – en studie i tyranni" (1952, sv utg 1960) att Hitler aldrig hade någon genombrottståkt världsåskrädnings över huvud taget.

Text: Stellan Bojerud
Foto: Ulf Ivarsson

Under det Hitler satt i fängelse råkade NSDAP i upplösning och sedan han frisläppts antog Hitler 1926 på nytt 25-punktsprogrammet för att få rättnings i leden. Men redan 1928 förkastade han på nytt programmet och något nytt sådant antogs därefter aldrig.

Bröderna Strasser, som i popularitet hotade Hitler, råkade illa ut. Otto Strasser och hans anhängare lämnade 1930 NSDAP i protest mot att programmet inte följdes och brodern Gregor Strasser lät Hitler i syfte att bli kvitt en rival mörda 1934.

Från 1930 saknade NSDAP alltså helt politiskt program utan styrdes genom Hitlers personliga nycker från fall till fall. I huvudsak bestod NSDAP:s ideologi blott av två element, nämligen tron på det tyska folketets överlägsenhet samt en personkult kring Hitler.

Tyske propagandaministern Joseph Goebbels sa det ex i april 1940: "Nazismen har aldrig haft en doktrin i den bemärkelse

sen att problem eller detaljer har diskuterats. Den har eftersträvat makten. När vi väl fått makten så skall man få se hur vi kan använda den."

Svårt vara nynazist

Den brittiske historikern Alan Bullock hävdar i "Hitler – en studie i tyranni" (1952, sv utg 1960) att Hitler aldrig hade någon genombrottståkt världsåskrädnings över huvud taget, vilket även många senare historiker instämmt i.

Det borde vara mycket svårt att vara "nynazist". Vad skall en sådan ideologi utgå ifrån, eftersom det inom nazismen – med undantag för det fullständigt förkastade 1920 års program – aldrig funnits någon genombrottståkt politisk plattform.

I ett kommande nummer utredar Stellan Bojerud rasismen i det svenska försvaret. I en tredje artikel behandlar han svenska frivilliga i Waffen-SS och frågan huruvida svenska officerare var nazianstuckna under andra världskriget.

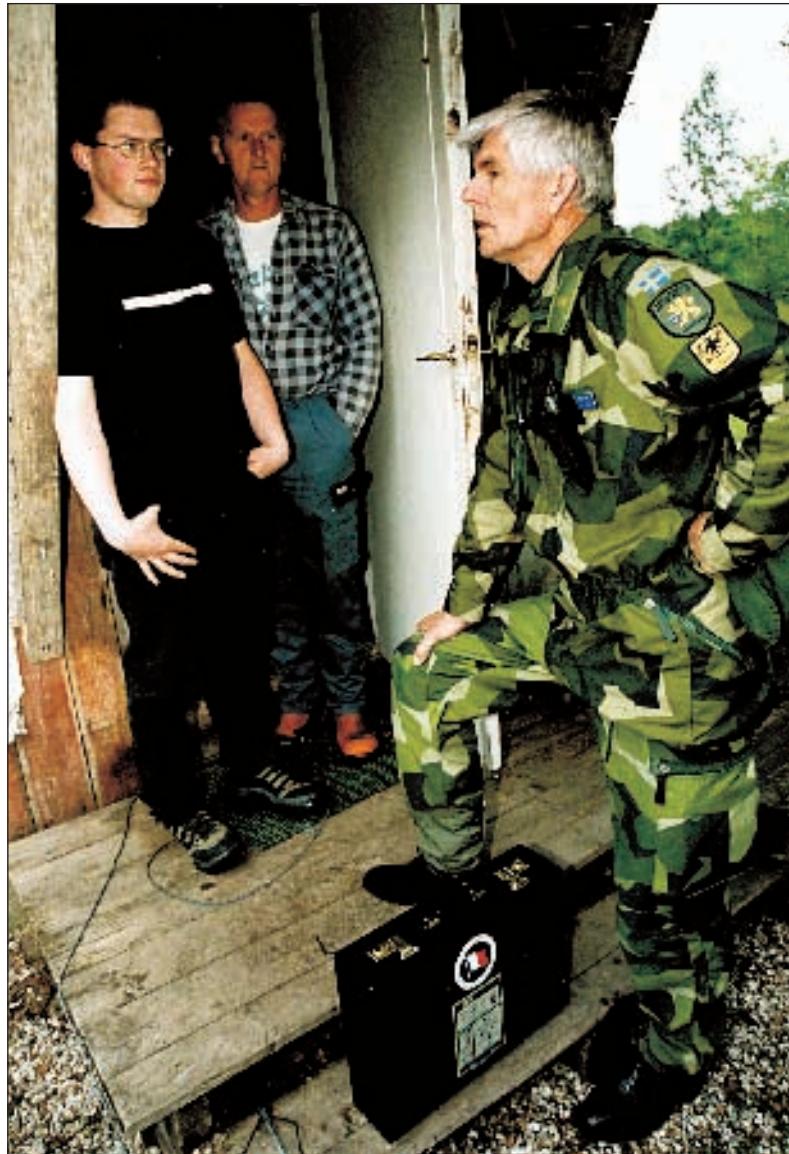
”Du ska vara med i min platon”

Karl-Henrik Bergman, chef för Jösse Härads insatspluton, går runt hemvärvnets antagningsprocedurer.

Jag ska ha Sveriges bästa beredskapspluton. Trafikflygaren och fänriken i hemvärvnet Karl-Henrik Bergman har bestämt sig. Bataljonsrådet gav honom våren 1999 fria händer att direktrekrytera soldaterna. Sedan dess finkammar Karl-Henrik trakterna kring Arvika och Charlottenberg på lämpliga kandidater.

Med Pliktverkets lista i högsta hugg går han till direkt aktion, ringer på och förklarar frankt att ”du ska vara med i min platon”. De flesta svarar ja och på det här sättet räknar Karl-Hen-

Karl-Henrik Bergman knackar på hos motorutbildade Mattias Löf, som strax skriver på för hemvärvnet.

Hemvärvnet är inte allt

Försköna inte och var ödmjuk. Folk har ett liv utanför hemvärvnet, påminner Jan-Erik Nordberg alla som jobbar med rekrytering.

Rekrytering är att sälja, men inte till vilket pris som helst. Budskapet måste vara sant och hemvärvnet precis så bra som utmålas. Rätt personer ska fångas och hållas varma med aktiviteter från första stund. Så kan man sammanfatta hur en framgångsrik rekrytering till hemvärvnet och frivilligorganisationerna ska gå till.

Metoden är Jan-Erik Nordbergs, sedan 1996 på heltid verksam som rekryteringsansvarig

vid fogruppenheten i Halmstad, numera Hallandsgruppen.

Vågar man inte knacka dörr eller ringa okända människor ska man låta bli att rekrytera. Själv har Jan-Erik inga hämningar. Som gammal säljare drar han lätt in ett par hundra nya hemvärvssoldater varje år, men hans huvuduppgift är att utbilda andra, så att rekryteringen kan öka i hela landet. På uppdrag av rikshemvärvnsrådet gav han 1997 ut boken ”Rekrytera till hemvärvnet” och i våras var

han huvudlärare på rikshemvärvnscentrums första kurs i ämnet.

Börja med plan

Visst kan man jaga nya hemvärvssoldater i största allmänhet, men det är mycket bättre att börja med att studera hur det står till med bemanningen, vakanter och åldersläge - ta fram fakta till en plan.

Sedan kan man begära uppgifter från Pliktverket på vilka som gjort grundutbildning i kompaniets eller bataljonens uppdragningsområde och i vilken befattning. Ett annat bra sätt att få in namn är att dela ut information vid utställningar och uppvisningar.

– Låt dem fylla i och skicka in sin intresseanmälan efteråt. Det är viktigt att de själva får ta första steget, säger Jan-Erik Nordberg.

Text & foto:
Ulf Ivarsson

rik med att ha full styrka våren 2001.

Samma dag som soldaten skriver under kontraktet ordnar Karl-Henrik med medlemskap i FBU. Efter bara några dagar återkommer Karl-Henrik eller bataljonskvartermästaren Stig Nilsson med FBU-uniformen. Första övningen kan bli redan efter tre-fyra veckor.

– Det går inte att vänta på att hemvärvets pappersexercis ska bli färdig, det kan ta upp till ett år. På det här sättet får FBU nya medlemmar och jag tappar inga soldater på grund av att byråkratins kvarnar mal långsamt.

Ett kamratgäng

Väl installerade i plutonen upptäcker de nya snabbt att plutonen fungerar som ett kamratgäng.

– Vi ska ha en anda av "behöver du hjälp, ring en hemvärvskompis".

Hemvärvet åkte med på en rekryteringsresa i gränstrakterna till Norge. Målet för besöket var Mattias Löf, metallarbetare som muckade från motortjänst på IB 12 för ett par år sedan. Karl-Henrik Bergman plockar ur nedlagda IB 2. Den lista han fått omfattar 106 namn, alla mellan 23 och 32 år.

– Det här är grabbar och tjejer med höga vitsord som blir duk-

tiga i fred och livsfarliga i krig.

Karl-Henrik dukar upp både fika och ak 4 med kikarsikte och berättar om hemvärvet och sina planer för plutonen. Den har redan anlitats för att skydda ett ammunitionsförråd, som fått påhörsning av kriminella. Då polisen befärade att de skulle komma tillbaka sattes förrådet under bevakning med skarp ammunition och mörkerkikare dygnet runt i fjorton dagar. Hela operationen hölls länge hemlig. Men det är inte bara militära uppgifter som väntar.

"Vi ska bli bäst"

– Vi ska bli bäst i hela Sverige på eftersök av försvunna. Du Mattias är ju som jägare van att hitta i skogen och som klippt och skuren för plutonen, säger Karl-Henrik Bergman.

När Mattias tittar i plutonslistan känner han igen flera lum-parkompisar och skolkamrater och beslutet att ta steget in i hemvärvet känns lätt.

Han är intresserad av prickskytte och sprängtjänst och Karl-Henrik lovär kurser.

Soldaterna i insatsplutonen är i genomsnitt 23 år och har bra militär grundutbildning. Karl-Henrik Bergman vill att de fles-ta ska få gå befälskurser, så att det alltid finns någon som kan ta ledningen när han flyger.

En automatkarbin med kikarsikte som Karl-Henrik Bergman har med sig väcker intresse hos Mattias Löf och pappa Roger.

– Polisen ska se oss som ett drömgäng, fastslår Karl-Henrik.

För att nå dit ska han trimma plutonen i MSO, Managing search operations - på svenska spårorienterad eftersökning - där både hundar och mc-ordonnanser används och hemvärvssoldaterna följer så kallade livslinjer i terrängen, stigar och kraftledningsgator där det är lätt att ta sig fram.

– I höst planerar vi försök med MSO, kompletterad med GPS-positionering och bärbara datorer där tid och plats för gjorda fynd kan knappas in. Detta kommer att göra susen, tror Karl-Henrik Bergman.

Tiden är helt avgörande för att hitta människor som gått vilse. På en timme kan en normal person alstra en sökta på 3,6 kvadratkilometer, efter två timmar 12,8 kvadratkilometer.

Text & foto:
Ulf Ivarsson

Bilda sedan en grupp där var och en tar på sig att kontakta några på listan. Brev eller reklamlappar som inte följs upp är bortkastade. Telefon och besök kan ge upp till 20 procents napp. Se till att vara påläst om hemvärvet och undvik debatt.

Kalla efter kort tid till informationsträffar där du pratar med var och en. Använd ditt sunda förnuft - be inte alltför skjutglada att skriva på. Ibland missar man ändå.

– Jag blev lurad av en välvärdad, verbal man som höll med om allt. Jag noterade "bra soldat, kan bli chef". Sen visade det sig att han suttit i fängelse för att ha tänt på en pizzeria som ägs av invandrare.

Du kan ta hand om den nyrekryterade genom att vara fader åt honom eller henne. I områden med långa handlägg-

ningstider är det extra viktigt att snarast dra in den blivande hemvärvssoldaten i övningar redan innan kontraktet är klart, till exempel hjärt-lungräddning.

Måna om ryktet

Rekrytering bygger på övertygelse. Jan-Erik Nordbergs personliga bevekelsegrund är att om inte hemvärvet lever vidare finns risk för att armén till sist bara består av fast anställda elit-soldater. Hemvärvet måste därför måna om sitt rykte.

– Det gör inte så mycket om hemvärvet krymper till 50 000 man, bara det håller hög klass. Därför är det oroande med vapenstölder, nyårssaluter och hitlerhälsningar, som förstör vårt anseende. Yrkesofficerarna måste tro att vi klarar våra uppgifter och samhället måste veta att det kan lita på oss.

Några tips ur Jan-Eriks rika förråd:

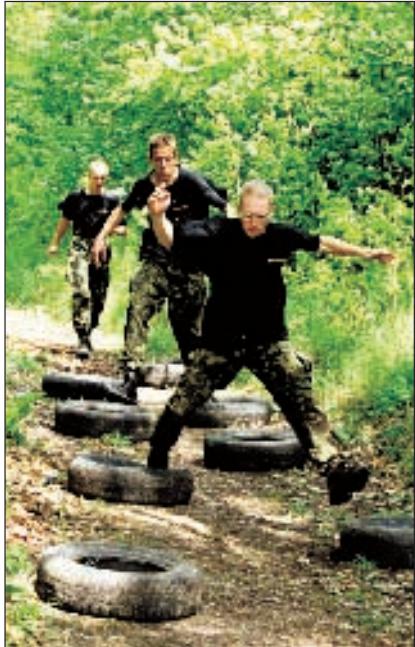
- Kräv att kompaniet backar upp dig, annars blir jobbet alltför ryckigt
- Värva aldrig någon som inte vill offra minst 20 timmar, han får vänta tills han anser sig ha tid.
- Hota inte med att "skriver du inte på ikväll åker du in i civilförsvaret". Civilförsvaret finns inte längre.
- Sparka på dina chefer så att de ordnar bra övningar.
- Glöm inte bort frivilligorganisationerna - inget revirtänkan-de!

Till sist trycker Jan-Erik Nordberg på att man ska vara ödmjuk.

– Vi måste inse att folk har ett liv utanför hemvärvet och att många föredrar familjen de få timmar de är lediga.

Jan-Erik Nordberg är huvudlärare på HvSS nya kurs i rekrytering och personalvård: "Rekryterare behöver utbildning så de vet vad de gör"

Här kommer de! Segrarna i terränglöpning med hinder, Vöru från Estland.

Alla ville vinna seklets första ungdomstävling.

Ett kämpande utan like

Uppstickaren Norrbotten totalsegrade i ungdomstävlingen.

Att vinna det nya seklets och millenniets första ungdomstävling, därtill i samband med hemvärvnets 60-årsjubileum, tycktes ha sparat årets deltagare extra. Platsen var Hemvärvnets stridsskola i Vällinge och tävlingarna ägde rum den 27 och 28 maj. Det var ett kämpande utan like och ibland låg nerverna på ytan.

"Småugglorna" från MKO hade grönminkade ansikten. Carolina Rosenius väntar på märkering.

Jurymedlemmarna berättade att det förelåg fler protester och ifrågasättanden att ta ställning till än under tidigare år. Så var detta nämnt – nu raskt in på det positiva, det som präglade och genomsyrade hela evenemanget, med dessa fantastiska ungdomar.

Minst en gren

Totalt tävlade 52 lag med tre till fyra deltagare. Varje gren skul-

le genomföras av tre man, uttagna av lagledaren. Alla i laget måste dock ha varit med i minst en gren under de båda tävlingsdagarna. Den utländska närvoran utgjordes av ett lag från Estland, två från Lettland och ett från Litauen. 19 lag bestod av hemvärvnsungdom och resterande 29 kom från olika FBU-förbund. Stockholms Fo 44 och Livgrenadjärgruppen från Östergötland ställde upp med fem lag vardera. Mest långväga svenska deltagare var de tre lagen från Norrbottens FBU Ö. Ett överslag ger 200 aktiva deltagare plus 52 lagledare, vilket ger en bild av arrangörernas insats. Som vanligt perfekt. Stort tack, HvSS!

Bra insatser – fina resultat

Som väntat var lagen från Gotland och Dalarna väl förberedda på de tävlingsgrenar som väntade, men i år kom uppstickarna, Norrbottens Ö FBU 1 ur GJ 67, att sluta som totalsegrare på 1 058,60 poäng av 1 160 möjliga.

På andra plats kom bästa hemvärvnsungdomslag, Gotland, på 961,33 poäng. Tredje platsen tog Dalarnas FBU med 925,67 poäng. Fyra blev Östgöta FBU 1 med 892,00 poäng, varefter

det blev dags för norrbottningarna på nytt. Deras FBU 2 kom femma på 877,53 poäng. Skytte, patrullorientering och terränglöpning med hinder var grenar där agnarna sällades från vetet.

Utan att söka bortförklaringar kan man konstatera det kan vara en fördel att ha nära till regementen med skjutbanor och speciellt hinderbanor. I den dramatiska slutgrenen, terränglöpning med hinder, dominerade de baltiska gästerna. (Fyra lag bland de tio bästa). Vöru från Estland vann med 17 sekunders marginal före Östgöta FBU 1, bästa svenska lag.

Full pott i sjukvård

Patrullskjutning 1, maxpoäng 210, vanns av Norrbottens Ö FBU 1 på 189 poäng. Två vinna fanns i sjukvårdstjänst, där Stockholms FBU 3 och Norrköpings hemvärvnsungdom knep maximala 100 poäng. Norrköpings hemvärvnsungdom tog också hem 39 poäng av 40 i avståndsbördning, delad förstaplacering med Vöru från Estland, Norrbottens Ö FBU 2 och Nyköpings FBU.

I målupptäckt blev det dubbelt östgötskt, där Östgöta FBU 1 vann på 68 poäng av 80 möj-

Text & foto:
Per Sjöswärd,
lokalredaktör
Östergötland

Smålänningarna höll rätningen i stockholmstrafiken. Foto: Mikael Röhr.

Hemvärnsmän m/1940 och hemvärnssoldater m/2000. Bara tre av 1940 års soldater är beväpnade. Utvecklingen har gått framåt. Foto Per Sjöwärd.

Grönt ljus för hemvärvet

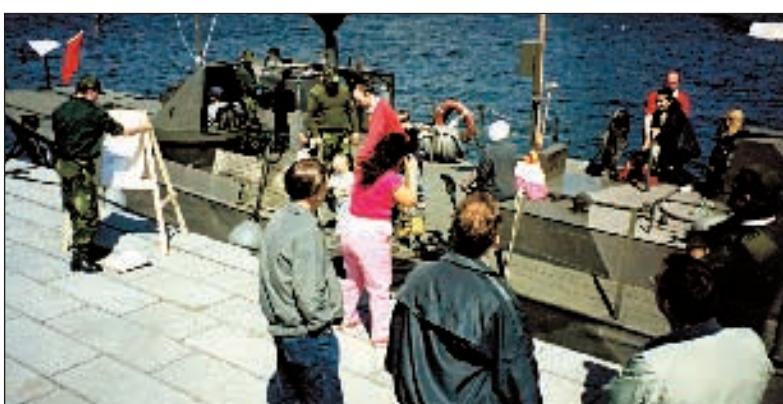
Den 29 maj 1940 beslöts riksdagen att skapa "en särskild frivilligorganisation för hembygdens försvar". Kriget rasade i Europa och nära våra gränser. Det gick lätt att rekrytera – i december hade fler än 90 000 man anmält sig.

60-årsjubileet firades helgen 27–28 maj med högvakt på Stockholms slott. Huvuddelen kom från Calmare hemvärnsbataljon, men såväl Ölands som Emådalens hemvärnsbataljoner fanns representerade. För musiken svarade Jönköping-Huskvarna hemvärnsmusikkår.

De flesta hemvärnsmusikkårer var engagerade i jubileet. Hemvärnsmusiken är lika gammal som hemvärvet. Närmare 1 700 musikanter, varav 440 är kvinnor, lägger varje år ned 195 000 timmar på musiken. ▶

För en välklingande jubileumskonsert på borggården svarade Jönköping-Huskvarna hemvärnsmusikkår.

200-båten 237 "Ugglan" tjänstgjorde som tillfälligt rekryteringskontor. Båtchefen Thomas Troeng noterade 200 besökare på fyra timmar.

liga. Segern i patrullorientering vanns av Dalarnas FBU på maximala 200 poäng. Värmland lag 1 tog hem segern i handgranat med 140 av 150 möjliga poäng. I patrullskjutning 2 blev det dubbelt Norrbottens Ö, med dess FBU 1 som sköt fullt.

Norrbotten borde ha fått pris för "bästa vuxenintresse". Chefen för GJ 67, major Gunnar Björk, hade rest 120 mil för att heja fram sina ungdomar. De hade nog vunnit ändå, men vilken kick högste chefens närväro torde ha inneburit! ▶

Avslöjande möte mellan chefer

För 60 år sedan, 1940, hade hemvärnsmännen inte mycket att slåss med. Vårt 60-årsfirande i samband med prisutdelningen efter rikstävlingen för hemvärns- och FBU-ungdom på Vällinge kryddades med extra festivitas.

Hemvärvets musikkår i Västmanland konserterade. Efter konserten inmarscherade en fanvakt, rikshemvärnschefen höll tal till de församlade, tävlingsdeltagare, ledare, funktionärer och speciellt inbjudna gäster.

Plötsligt avbröts talet av en ryttare som red in på en mycket vacker häst. överste Gustaf Petri, iförd uniform m/39. Så började en dialog mellan de två rikshemvärnscheferna och ämnet var givetvis hemvärvets historia.

"Överste Petri" lät oss få skåda fyra hemvärnsmän iförda den utrustning dåvarande krigsmakten bestod med. I sanning inte mycket, vare sig att slåss i eller att slåss med. Men vår beredskap var ju god.

Sandqvist kontrade

Så kontrade general Alf Sandqvist med att visa upp dagens hemvärnssoldater. En terrängbil 20 förd av en bilkårist körde fram, bromsade in på grusplanen och urlastade en grupp hemvärnssoldater med kamouflagesminkade ansikten – alla iförda hjälm och uniformssystem 90 med Ak 4, ksp 58 och grg 48. De bildade snabbt "igelkott" framför åskådarna. Det har ju hänt en del under de 60 år som gått. ▶

Sörmland är bra på samhällsstöd

När ingen riktigt vet hur det militära hotet ser ut, känns de civila uppgifterna angelägnare.

Flottans grå båtar behövs för att det ska uppstå en förbandsanda anser man i Oxelösunds skärgårds-hemvärvnkompani. Här övas i alla fall flyktingmottagning med en av kompaniets civila båtar.

Ett bantat Eskilstuna löser

Kontraktstiden ordnas under en helg.

Eskilstunabataljonens utbildningshelg på Häradsfältet i början av maj blev en fullträff med över 250 deltagare under lördagen och något färre under söndagen.

Rikshemvärvnschefen och hans stab gästade övningarna under lördagen, som en del av inspektionen av hemvänet i Sörmland.

Med de nya uppgifter som tillförtts hemvänet, bland annat bevakning av fler civila objekt, behövs idag 21 plutoner och totalt 735 man för att lösa uppgifterna. Av dessa finns idag 435 man, sedan en del icke aktiv personal mönstrats ut.

1995 fanns 535 man, men en förbättrad åldersstruktur, bättre utbildning och högre motivation bland dem som är kvar gör att bataljonen inte förlorat något av sin förmåga att lösa sina uppgifter.

Kroppsskydd i höst

På materielsidan behövs bättre samband, mörkersikten och kompletteringar av den personliga utrustningen. Det senare har dock påbörjats, skydds-mask 90 delades ut under övningshelgen och kroppsskydd kommer under hösten. Även nytt sambandsmateriel, till exempel Ra 180, kommer sannolikt senare i år.

Menig personal erbjuds omkring 50 övningstimmar per år, befäl 70. Kontraktsuppfyllnaden är god, cirka 75

procent bland meniga och 90 procent bland befäl. Övningsdeltagandet vid större övningar är omkring 50 procent.

Årets övningar koncentreras kring de personliga färdigheterna som soldater. Lördagen ägnades därför framför allt åt de praktiska delarna av skyddsvaktsutbildningen samt förberedelse för strid. De som ännu inte uppfyllt kraven för behörighetsbevisen, de militära "vapenlicenserna", fick möjlighet att göra proven.

Grilldofter

En del personal, hela grupper och plutoner, valde att stanna kvar och "campa" på Svälten-lägret under lördagskvällen och natten. Vädret bidrog till en mycket gemytlig afton när dofterna från grillarna spred sig över lägret.

Uppgiften är inte helt klar men bataljonschefen i Strängnäs, Bo Tiderman, "har svårt att tro att vi inte skulle skydda mobiliseringen".

De sörmländska hemvärnssoldaterna är en prydnad för sin organisation. Synd bara att den nya materieln fastnar.

Flens hemvärnsbataljon har till exempel ännu inte sett skynten av några Ra 145. Chefen Rolf Pettersson är missnöjd med underhållsregementets service.

– Det har hänt att vi får tillbaka ännu sämre tält när vi försöker byta dem som har skavanker. Ändå borde det drälla av tält i armén nu, sa han till rikshemvärnschefen då denne inspekterade hemvärvnet i Sörmland.

Förbandsuppfyllelsen är väl ingen direkt katastrof men rekryteringen försvaras av att de unga flyttar till arbete i större städer. Alltså klarar Flen ännu inte att organisera en egen beredskapspluton. Som en tillfällig lösning sätter Flens och Oppunda hemvärnsbataljoner i bästa fall upp en gemensam pluton i år.

Rolf Pettersson och hans kompanichefer skulle behöva vara lediga några dagar varje månad för att bara syssla med hemvärnsadministration. Men Rolf, som är säljare, måste då få betalt i nivå med sin normala lön och det har Försvarsmakten inga konton för. Följden är att de flesta helger och många vardagskvällar går åt. Därför är det inte så lätt att hitta efterträdere till de befäl som närmar sig 60 – bland dem Rolf Pettersson själv.

På pluskonto står att Flens kommun ger driftbidrag till staberna och att Gnesta kommun hjälpt till med lokaler. Flen har en beredskaps-

ordnare som förstår att utnyttja hemvärvnet och samarbetet med polisen i Gnesta och Katrineholm är "otroligt bra". Förbandet syns en hel del i räddningssammanhang.

1:a kompaniet ur Flens hvbataljon övade under inspektionen eftersök och fann förutom en docka även riksdagsmännen Ola Rask och Reynoldt Furustrand som de genast ställde till svars: "Resurserna är för små och ni måste göra mer för rekryteringen på central nivå". Ola Rask replikerade: "Vi menar allvar med hemvärvnet och har en strategi. Men ni har också ett ansvar att synas i samhället."

Lider av avhopp

Oppunda hvbataljon har efter ett plötsligt avhopp originellt nog två chefer, Gunnar Ljungberg och Ulf Furugård. De beslöt sig för att dela på uppdraget till dess den yngre av dem, Gunnar, hunnit bli varm i kläderna.

– Vi ville inte att folkrörelsen skulle rasa ihop, förklarar Gunnar Ljungberg den ovanliga ledningsmodellen. De träffas nästan varje dag i hans frisersalong för att sköta bataljonens angelägenheter. Utmaningar saknas inte. Det är glest med avtalspersonal och bataljonen har mist dem som oglilade omorganisationen förra året – och några som inte ville förnya sin vapenbehörighet.

– En konflikt spökade mellan ungtparna och de äldre som slutade med att de senare gav upp, säger Gunnar Ljungberg.

Fortsättning på sidan 20 ➤

uppgiften

Text Thomas Holmgren

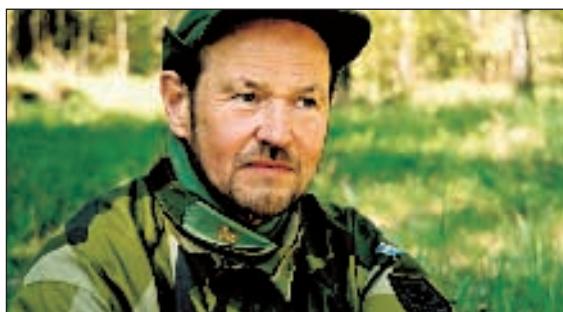
En "inkallelsesorder" sätter press på hemvärnssoldaterna att komma på övningarna.

Övningsdagarna var långa, tio timmar vardera. Tanken var att erbjuda hemvärnssoldaterna övningar av hög kvalitet och samtidigt en möjlighet att fullfölja sina kontrakt vid ett och samma tillfälle.

Fick vänta tio år på lågtryckspannan. "Koktraktorkärran är väl utformad med många praktiska lösningar och arbetsytor i rätt höjd", säger Inga-Lill Ljung, kokgruppchef i Flen (i mitten). Kollegan Berit Petersson (t v) och Britt Gustavsson, kock, håller med.

Rolf Pettersson, chef för Flens hvbataljon: Jag funderar på att trappa ner mitt civila jobb för att hinna med hemvärvet.

Dynamisk ledar-duo, Gunnar Ljungberg och Ulf Furugård räddar Oppunda hvbataljon efter plötsligt chefsavhopp.

Kenneth Danielsson, Trosa hvkompani, själv 36 år: - De yngre kräver mer och mer men det är viktigt att inte skrämma bort de äldre.

Fortsättning från sidan 20

I krig har radarparet Furugård-Ljungberg förmögligen landets mest välförsvaraade hvstab – ett helt kompani skyddar grupperingen. I övrigt har krigsuppgifterna inte setts över systematiskt sedan 1985, bara justerats på några punkter. I fred tar bataljonen ett allt större ansvar. Räddningstjänst och polis ser förbandet som en jätteresurs.

– Hemvärvet är nu en levande del av kommunen, de hade ingen aning om oss tidigare, säger Ulf Furugård, där han står i en stabsvagn bataljonen fått till skänks av polisen.

Båtbristen stör

Båtbrist är det som stör Tony Fork, chef för Sörmlandskustens hvbataljon mest och därefter att MKO "snott" folk från trakten till sin nya ytterskärgårdshvbataljon.

– Nu när spärrbataljonen försvinner vill jag kunna stå till tjänst med övervakning och nackdelen med civila båtar är att ägarna plötsligt kan gå i konkurs. 200-båtar skulle fungera som en magnet till förbandet, hävdar Tony Fork, som tror att den rätta förbandsandan infinner sig först med tretungade flaggor på fartygen.

I flottan har Tony Fork annars en rätt häftig båt, "Buster", som är en kraftig, isbrytande bogserbåt, obeväpnad men utrustad med vattenkanon (!).

– Här finns ett genuint intresse för sjön och en känsla för skärgården. Skeppare och sjöfolk dras till kompaniet, och vi har redan fåd värnpliktiga besättningar hos oss, berättar stf chefen för skärgårdshvkompaniet Kenneth Engvall.

Den fasta spaningen på öarna ska bli smartare. Kompaniet har testat att skicka ögonblicksbil-

der från digitala kameror. Bilderna tankas in i bärbara datorer och sänds med mobiltelefon i vilka sändlistor som helst. Sjöpolisen och räddningstjänsten är intresserade av att dra nytta av denna hemvärvsteknik vid flyktingmottagning respektive oljeisanering.

Kenneth Danielsson i Trosa hvkompani gick med i hemvärvet 1998, sedan hans fru som är utbildad bevakningslotta tröttnat, då hon inte fick ha vapnet hemma. Under inspekionshelgen deltog han i en övning i flyktingmottagning.

– Kul med varierad utbildning. Nu känns det att det börjar hända saker i hemvärvet, vi måste vara beredda på ganska mycket.

Nätverk kommer till pass

Göken gol utanför stabstället när Bo Tideman, chef för Strängnäs hvbataljon, berättade om si-

Skratt är numera tillåtna

Per Sjöwärd skriver om inspektionen ur den inspekterades perspektiv.

En dag under min grundutbildning löd texten på dagsprogrammet: "Insp av pinfinsp".

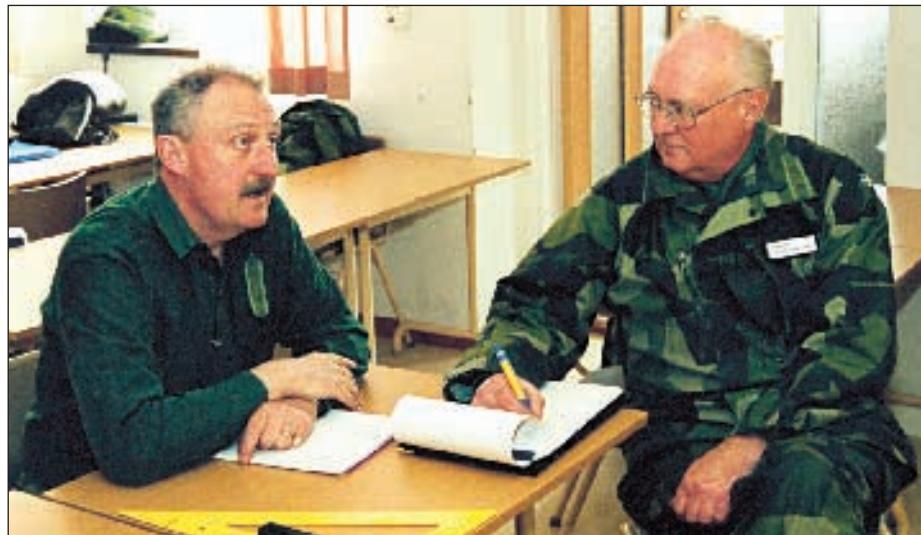
I klartext: Kungliga Svea Livgarde var ett pansarinfanteriregemente och inspektion skulle ske av pansarinfanteriinspektören med stab. Jag tror aldrig jag varit med om ett mer nedlåtande, arrogant bemötande, till största delen kryddat med osaklig kritik.

Vi kunde se hur vårt eget befälskäkmuskel rörde sig i sammanbiten ilska. Först på muckarskivan några månader efteråt undslapp det vår sergeant att inspektörerna till varje pris velat visa att de gjorde skäl för arvodet. Vi skulle inte deppa, vi var ju bra...

Väl genomblickt

Nu skulle Östgöta hemvärn inspekteras och inom min bataljonstab hade chefen gjort väl genomblickta förberedelser. Vi hade tillämpad övning på gång och med skarpa förutsättningar och lägen.

Mörkt skymningsläge rådde, och mot bakgrund av mina lumparminnen bar jag hela tiden stridsbälte och skyddsmask och hade hjälm och vapen inom räckhåll. Skulle inspektionen komma på annat än avisering klockslag skulle jag inte bli utskälld för att inte spela med enligt förutsättningarna.

Chefen för Åtvidabergs hbataljon överstelöjtnant Claes-Henric Löfgren utfrågas av Peter Antoni. Foto: Per Sjövärd

Förtruppen kom tidigt på eftermiddagen. Det var vår gamle vän från rikshemvärnscentrum, överstelöjtnant Peter Antoni, efter pensioneringen informationschef vid FRO, som anlände i sällskap med Göran Arvidsson, FRO-bas i Östergötland.

Sambandsproblemen i Östergötland är mycket svåra, vi har inte bara ett jordmagnetiskt bälte från Omberg - Ödeshög till norra Tjuts skärgård. Landskapet är dessutom mer kuperat än många anar och slutligen är tilldelad materiel inte den modernaste och bästa.

Glada skratt

Sent på eftermiddagen anlände rikshemvärnschefen. Vår chef redogjorde först för bataljonens verksamhetsområde och kompaniernas

uppgifter. Därefter gick man in i ett inre rum för särskild genomgång. Stabens verksamhet pågick hela tiden, med in- och utgående telekommunikation och noteringar på lägeskartan.

Från det inre rummet kunde vi stabsmedlemmar flera gånger höra högljudda glada skratt. Efter en dryg halvtimme kom generalen med övriga officerare ut, tog adjö och for vidare.

Vilken skillnad mot mitten av 50-talet. Kluriga frågor och tuffa ifrågasättanden, men vilken gemtylig stämning och atmosfär! Under de gångna decennierna har mycket vattnen runnit genom Motala ström och befälskåren inom armén har samtidigt undergått en otrolig förändring. Kadaverdisciplinen har ersatts med modernt ledarskap.

na glädjeämnena och sorger. Till det mest uppseendeväckande hör att i Strängnäs finns läkare bara under kontorstid – hemvärnet skulle därför behöva en bataljonsförbandsplats.

Inte heller i Strängnäs verkar förståhandsuppgiften glasklar i den allmänna virvelrörelse som råder, men Bo Tiderman ” har svårt att tro att vi inte skulle skydda mobiliseringen”.

Detta är enligt personalofficeren Staffan Kullengren inte något som går att marknadsföra hemvärnet med.

– Varför ska vi sätta oss i skogen när det inte finns något att

försvara Sverige emot, resonerar folk.

Bo Tiderman är liksom Lars Sundell i bataljonsledningen f.d yrkesofficer. Deras erfarenheter kommer väl till pass för att rätta till vissa konstigheter. Bataljonen har till exempel inte fått sina fordon och bara sex av 25 ra 145. Det fattas bildförstärkare och sjukvårdstält. Enligt beslut av förra fogruppcchenen är granatgevär och kulsprutor förrådsställda i Karlsborg!

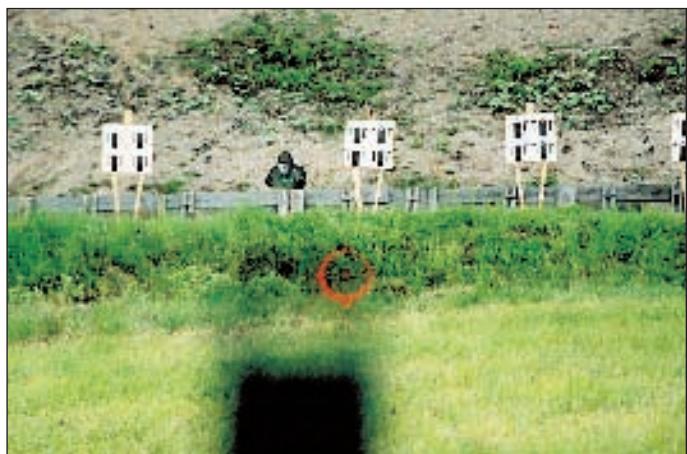
Några av mc-ordonnanserna har köpt kronyklar privat och sedan skrivit gula avtal med hemvärnet. Kokkärran och ett

par jeepar är likaså inhyrda – från kvartermästaren, Håkan Ledin, som driver ett företag i äventyrs- och upplevelsebranschen.

– Vi köpte en manskapsvagn till kokets tillbehör, men är det verkligen meningen att hemvärnsförbanden ska ta av övningspengar för sådant, undrar Lars Sundell.

Trots allt gör hemvärnet stort intryck på Strängnäsborna. Juldagen 1999 gick en man vilse – inom en timme var 78 hemvärnssoldater på plats. Den försunne återfanns vid liv efter en hel natts sökande.

Text & foto:
Ulf Ivarsson

Tvärtemot vad insändaren påstår kan rödpunktsikten snart bli verklighet i hemvärvnet. Tester görs på HvSS i år.

Hemvärvnet rättar in sig i kaffekön

Uppgivenheten sprider sig inom hemvärvnet, dessa ständigt återkommande löften om ny utrustning, som bryts eller förhalas. Stora delar av vårt försvar läggs ner, färre och färre övningstillfällen varje år. Fältvana vet vi snart inte ens vad det betyder. Den militära utbildningen knuffas undan för civila uppgifter.

Bra hjälpmedel som snabbremmar och rödpunktsikten

bannlyses. Hemvärvnet måste tydligt hållas ineffektivt och ålderdomligt. Och absolut inte ta efter Rambotyper som polis och yrkesmilitär — egentliga proffsen. Den okända hemvärvnsandan hänger som en kvarnsten runt halsen och kväver all entusiasm. Till slut tappar man viljan att uppträda fältmässigt och rättar in sig i kaffekön.

Hemvärnssoldat i Mellansverige

Lär känna oss bättre, Jonas

Ett svar på Jonas Reimers inlägg i nr 2, "Slopa revirtänkandet".

Ditt första påstående gör mig lite fundersam. Menar Du att hemvärvnet även ska ha rekryteringsansvaret för avtalsorganisationerna? För min del är jag övertygad om att hemvärvnet har mer än nog med att rekrytera hemvärnsmän – varför då åta sig mer rekryteringsarbete? Vidare, vad menar du med att vi måste släppa taget om en adept? Jag påstår att vi är precis det du önskar, ett stöd vid vidareutbildning för våra medlemmar.

Om du Jonas verkligen vännar om de frivilliga försvarsorganisationerna borde du veta bättre än att föreslå sammanslagningar. Det är det du egentligen menar.

Förslaget tyder på bristande kunskaper om vad organisationerna står för och dessutom en brist på respekt för organisationernas integritet. Förslaget tyder också på en okunnighet om de demokratiska grunder-

na för den föreningsfrihet som vi har i vårt land och som är en del av den frihet vi värnar om och försvarar.

Kvinnliga Bilskären vänder sig till kvinnor som vill göra något utanför den etablerade kvinnorollen. För kvinnor behövs det fortfarande faktiskt organisationer som leds av kvinnor och där kvinnor får sin ledarträning.

Frågan om sammanslagning av olika organisationer har kommit upp vid några tillfällen och det mest intressanta är att förslagen alltid kommer från män.

Kan du förstå den stolthet vi känner över att kunna hävda oss inom ett normalt mansdominerat område?

Effektivitetstänkande är bra men det vore förödande att med detta som ursäkt ta bort den stimulans som ligger i att välja sin egen organisation och påverka den på demokratiska grunder.

Anne-Marie Medin,
Riksbiilkärchef

Stimulera värvning av plutonsjukvårdare

Det måste tas krafttag för att få in överblivna plutonsjukvårdare från nedlagda brigader i hemvärvnets led.

En plutonsjukvårdare har utbildning motsvarande en undersköterskas och skulle bli en nyckelperson, kanske den viktigaste länken i sjukvårdskedjan.

För att stimulera rekryteringen borde Hemvärvnet erbjuda en rejäl befattningsningspenning till de plutonsjukvårdare som vill ställa upp.

Vill Försvarsmakten ha fungerande hemvärvsförband skulle sådana kostnaderbara vara "busspengar" i sammanhanget.

Man vet av andra krigsmakters erfarenhet att det inte går att skicka ut en patrull på ett uppdrag med mindre än att kompetenta sjukvårdare finns med.

Det verkar som om man vill tro att hemvärnssoldaterna är både odödliga och osårbara.

Vissa ger sjutton i RK-emblemet

För mig är saken solklar – om en medlem ur SRK blir krigsplacerad i hemvärvnet så tillhör hon/han Försvarsmakten och ska vara beväpnad, dock inte som stridande, utan för självskydd samt för att skydda den skadade.

Självklart håller jag med om att man inte kan tvinga sjukvårdarna att bära vapen. Men då ska de inte krigsplaceras inom det militära försaret utan hålla sig till den civila sektorn.

Men det har tydligt inte Röda Korset fattat om man får tro en artikel i nr 3. Där menar man att sjukvårdarna är bättre skyddade av Röda Korsemblemet.

Självklart ska vi respektera detta, men nu är det så att en del länder ger blanka sjutton i dessa emblem. Jag vågar till och med påstå att det är ett lika stort brott mot folkrätten att inte beväpna en militär sjukvårdare som att inte följa Genevekonventionen.

Stefan Larsson, hubefäl, fd projektanställd vid RiksHvC/HuSS, stefan.larsson@liugardet.mil.se

Svar: En överenskommelse mellan rikshemvärvnschefen och Röda Korsets generalsekreterare om vapenfrågan undertecknas efter denna tidnings pressläggning. Innehållet granskas i nästa nummer.

Det är cyniskt att inte ge ett förband de resurser som krävs för att lösa förelagda uppgifter.

Per Sjöwärd, befäl t förf Åtvärdabergs hemvärnsbataljon

och Magnus Dahlström, C Vreta Klosters hemvärnskompani

Svar: En viss uppryckning av sjukvården är på gång. Läs mer på sidan 8.

Andreas Malmqvist ur Alfta hvkompani öser bokstavligen vatten tillbaka till Voxnan.

Öppna alla dörrar

Efter insatserna mot översvämningsnivåerna i Norrland är det än en gång bevisat att hemvärvnet är en stor resurs, ett samhällskapital att räkna med både i freds- och orostider. Måtte höga vederbörlande inse detta och öppna alla dörrar vad beträffar utrustning, ersättning och inte minst status.

Rolf Höglund, lokalredaktör
Västernorrlands- och Jämtlandsgrupperna

Jag vill känna mig behövd!

Som medlem i FRO vill jag skriva lite om hur det ligger till med verksamheten inom frivilligförsvaret där jag bor.

Vi FROare brukar alltid under våren kontrollera och reparera den utrustning som vi handhar vid dygnsövningen på hösten.

Två gånger har det nu hänt att jag inte blivit kallad till den här möjligheten att få göra några timmar. Vid kontroll med hemvärnschefen visar det sig att alla ska anmodas delta vid ett sådant tillfälle oavsett hur lite det än är att göra vid objektet.

Jag blir besviken och ledsen över att inte känna mig behövd.

Jag gick med i frivilligförsvaret för att få en chans att verka på hemmaplan. Till en början upplevde jag det som positivt att medverka vid övningarna. Men på senare tid har jag inte haft det där brinnande intresse längre.

Som en ren markering mot detta kommer jag inte att göra mina 20 timmar i år.

Jag skulle bli glad om denna insändare kommer in i tidningen och att denna problematik kommer i dagen.

Örjan Hedberg

Ett namnbyte är ett steg i rätt riktning för omprofilering av hemvärvnet, ansåg insändare i nr 2 och 3. Foto: Hanseman Calås

Namnbyte till vad nytt?

Jag har svårt att förstå vad ett namnbyte skulle tillföra, eftersom materiel och personalen fortfarande vore densamma och tappar vi inte då en del av våra traditioner som idag är viktigare än någonsin.

Vi ska istället vara stolta över att få vara med i hemvärvnet och göra en insats, vilket inte är alla förunnat. Dock kan man fråga sig hur länge vi tålmodigt ska stå ut med allt strul med materielnen.

Ibland får man känslan att vi är något slags substitut för de militära förband som las ner i försvarsbeslutet (dock be-

tydligt billigare).

Kontraktet borde innehålla en klausul som talar om vad man får i ersättning vid hjälp till samhället, så det är klarlagt på förhand istället för att diskutera detta eftertråd.

Så därför vore det väl inte fel om vi fick extra bidrag till den omställning som sker, eftersom det väl är statsmakten som beställt den?

Detta tror jag mer vore värt att lägga mer krut på än ett namnbyte om vi ska kunna växa till den numerär som riksdagens önskar.

Ronny Modig, Gäsene hv-kompani

Bär AK4:an med pipan uppåt

Kunskapen om vapenställningar, och då i synnerhet på ryggen gevär, med Ak4 är för dålig! Denna bärts allt som ofta med mynningen neråt.

Sätt dig på huk och se varp pipan tar vägen. Jag skulle inte vilja ligga bakom eller vid sidan av ett sådant vapen när det avfyras.

I AR 1 3:56 står inte utan anledning: "Vapnet bärts hängande på ryggen. Automatkarbin bärts med mynningen uppåt och remmen över vänstra axeln." Det ser inte så tufft med pipan neråt, men man ser nog lagom tuff ut när man råkat ut för en pipsprängning. Vi måste bättra oss innan det händer en olycka.

Christer Andersson,
beredskapsplutonchef i Norra
Sjuhäradshvabataljon

Lennart Nilsson missuppfattar – är han emot en nödvändig förnyelse?

Som en av Fredrik Johannessonens kamrater i Örebro södra hemvärnsområde reagerar jag mot Lennart Nilssons insändare i nr 3, som verkar vara skriven av en bakåsträvare av riktigt grov kaliber.

Nilsson skriver: "Av Johannessonens beskrivning förefaller gubbar med kvartingar vara ett isolerat problem för hemvärvnet i Örebro".

Det är ju inte så Johannesson menar utan hans – och även min – uppfattning är att den stora allmänheten har den bildens av hemvärvnet.

Vi i Johannessonens grupp har stor erfarenhet av rekrytering och omfattande kontakter med civila. Det är

många som höjer på ögonbrynen, när de ser att det finns yngre i hemvärvnet som har ungefärligen samma utrustning som i övriga armén.

Lennart Nilssons yttrande: "Det syns mig som det finns skäl att se upp med den ungdomliga yrkan så att inte hemvärvsidén fullkomligt förintas", tolkar jag som att Lennart Nilsson är emot förnyelse.

Om det krävs att den så kallade hemvärvsidén förintas för att hemvärvnet ska kunna sköta sina uppgifter har vi bara två val – antingen acceptera det eller lämna in grejorna.

Conny Lekmyr, Örebro Södra
Hemvärnsområde

Militärmusik utan musik

Arvika är Sveriges största kulturstad näst Kungl. huvudstaden, tyckte bataljonchefen i Jösse Härad hv-bataljon, Bertil Rehnström, i all blygsamhet.

Redan förra året satte han igång planeringen för en musikkårsfestival inför hemvärvnets 60-årsjubileum. Inte mindre än 12 musikkårer kontaktades och alla var positiva. Kulturchefen, kommunen och musiker.

Så även Hemvärvnets musikkår i Karlstad. Planen var enkel. Alla musikkårer skulle spela på torget i Arvika.

En manifestation och en rekryteringsdag var det tänkt att bli denna lördag 27 maj.

Så ringer en högre militär befattningshavare av okänd grad och beställer Hemvärvnets musikkår till ett annat arrangemang knappt 14 dagar innan taktpinnen ska höjas på torget i Arvika.

Så försvann ett musikevenemang för tusentals värländer. Så försvann årets bästa rekryteringstillfälle för hemvärvnet i västra Värmland.

Karl-Henrik Bergman, Cinsatspluton
Jösse Häradshvabataljon

Vad är egentligen utbildningstimmar?

Är det möten? Skjutningar som pågår i tre timmar men ger sex på papperet? Folk som inte gör sina timmar uppåt till 59 procent! Är det timmar på pappret som räknas eller de timmar man verkligen gjort?

Detta är bara ett par exempel på hur det redovisas timmar till högre myndigheter och det är inte så det ska vara. Det står i kontraktet hur man ska redovisa timmar och det är utbildning och inget annat.

Till sist: vad gör vi med dem som inte gör sina timmar?

Jag anser att de ska bort. De är inte en tillförlitlig resurs och om vi ska uppnå vårt mål av 118 200 hemvärnssoldater ska vi göra det med personer som gör sina timmar, inte med namn på ett papper. Det är dags att vi börjar ta till drastiska åtgärder, om vi någonsin ska få folk som gör det som krävs.

"Undrande gruppchef"

Här skrotas en armé

Johan Nilsson riktar in gaslågan och skär vant sönder de sista resterna av en 35 tons stridsvagn 103 "S". I dena småländska skogsglänta väntar samma öde hundratals stridsfordon.

Det är en syn som säkert gläder en och annan pacifist men som andra ser som den yttersta symbolen för haveriet i försvarspolitiken. Hos Stena Metall i Vislanda väntar just nu 250 S-vagnar och pansarbandvagnar på slakten och ytterligare fyrahundra stridsfordon av varierande slag står där efter på tur. Här skrotas armén – bokstavligen.

— Det är inget jag precis sörjer över för jag har aldrig intresserat mig för det militära och det skapar jobb åt oss i flera år, säger företagets produktionschef Lars Oredsson till BT.

Sex man, eller nästan halva personalstyrkan är sysselsatta med skrotningen av stridsfordonen.

De 215 tornlösa S-vagnar som just nu domineras uppställningsplatsen har tjänstgjort på pansarförbanden i Skövde, Hässleholm och Boden. Varje vagn tar fyra dagar att demontera och skära sönder. Pansarplåten går till Avesta järnverk, motorerna till filialen i Kalmar för vidareförsäljning. Dessa är väldiga bjässar på 3,8 ton som med gasturbinen påkopplad utvecklar 490 hästkrafter.

Den initierade vet att S-vagnen alltid betraktats med skepsis av pansarofficerarna. Den skulle aldrig kunnat hävda sig mot gyrostabiliseringade, tornförsedda stridsvagnar som kan skjuta och träffa under gång.

Men i nästa omgång kommer ett stort antal stridsvagnar av märket Centurion till denna kyrkogård för krigsmateriel. Centurion är visserligen äldre men ständigt uppgraderrad och kommer snabbt till skott. Enligt pansarspecialister mäter den sig väl med de allra nyaste motståndarna.

I den nya order som Stena fått till sin anläggning i Vislanda ingår förutom Centurionsstridsvagnarna också infanterikanon- och pansarvärnsvagnar. De kommer från de moderna infanteribrigader som nu nästan alla förpassas till försvarshistoriens skräpkammare.

Men det är stridsvagnarna som är det mest spektakulära, det mest påtagliga beviset för att det svenska försvaret avrustar. Det berg av materiel som

Lyckat eftersök

En 16-årig yngling försvann en lördagsnatt i somras från sitt hem i Torshälla. Tillsammans med en kamrat hade han stoppat i sig stora mängder lugnande medel.

Polisen begärde hjälp av Mellersta militärdistriktet i Strängnäs som kallade in delar av Eskilstuna hv-bataljon. De 63 hemvärvsmän, som mitt i semester-tider kunde snabbkallas, fick i uppdrag att söka igenom delar av Torshälla. Strax innan hemvänet var på plats återfanns kamraten av en polispatrull.

16-åringen hittades två timmar senare av en hv-grupp, svårt medtagen i ett buskage.

den gamla armén nu lämnar efter sig kommer att förstöras eller säljs på många olika platser. Men tydligare än i Vislanda kan man knappast se hur försvarspolitiken omsätts i verkligheten.

Och det handlar inte bara om politiska beslut, kalla sifferor och sönderskuren pansarplåt. Säga vad man vill men där finns också en känslomässig aspekt.

— Det händer faktiskt att före detta pansarsoldater kommer hit och letar efter sin gamla vagn, bekräftar Lars Oredsson.

Men nu väntar skärbrännaren på stridsvagnarna med namnen "Kellys Hjältar", "Chanslös", "CCCP" och alla de andra.

Text: Torkel Ivarsson

Foto: Tomas Karlsson/BT

Rätta felen på hemsidorna

Nun när Försvarsmakten har nomstrukturerat sig, finns det många fel på alla våra hemsidor. Det dröjer ännu en tid innan Försvarsmaktens egna sidor är reviderade. Titta över era hv-hemsidor och rätta så mycket som möjligt.

Vi, dvs RiksHv, rikshemvärvsavdelningen (tidigare rikshemvärvscentrum), tillhör numera Högvärteret men kommer att ha kvar vår egen hemsida.

Godkännande av nya hemsidor ska inhämtas från

respektive Militärdistriktsgrupp.

Några nya besked om möjligheten för hvbataljonerna att lägga sig på en milserver, finns inte.

Vi har fått frågan om inte rikshemvärvsavdelningen kan sända information direkt till hvbataljonerna, både öppna och sekretessbelagda skrivelser.

Vi kan för närvarande inte göra detta. Alla bataljoner har inte tillgång till e-post och något system för sekretessbelagd

information har vi inte tillgång till. Några gånger om året sänder RiksHv handlingar direkt till bataljonerna. Men någon fast rutin för detta har vi inte.

Nya sidor

Värnamo hv-bat: <http://hem.spray.se/varnamo.hemvarnsbataljon//varnamo.hemvarnsbat.htm>.

Detta är en mycket lång adress, bra memoreringsövning. Från bataljonen finns

länkar till samtliga kompanier. Inom bataljonen har man organiserat en hemsidesgrupp med representanter från varje kompani. Resultatet av deras arbete kan ses på sidan. Ett mycket bra och efterföljansvärt exempel för hemsidesarbete.

HvMK Gävle: <http://www.geocities.com/musikkaren>

Namnändring av sidor
Starrkärr hvo byter namn till Atle hemvärvskrets.

Börje Lundin

Boxertiken Vicky avvisiterar ett förråd under en övning med Nyköpings hvbataljon. I andra änden av kopplet Mats Domert. Foto: Ulf Ivarsson

Debatten om hur hunden ska användas i hemvänet avslutas.

Vi tränar för väpnad motståndare

Varför skulle inte en kvar glömd eller tappad perse del kunna vara försåtminerad? Om jag var förföljd av en hundgrupp skulle jag mycket väl kunna tänka mig att försåtminera för att fördröja förföljandet. Den som likt Tommy Nilsson tror att så inte kan vara fallet är en fara för sig själv, hunden och den grupp som man är placerad i.

Jag är väl medveten om hur hundarna tränas i att apporera inom SBK. Det fungerar alldeles utmärkt i denna typ av verksamhet. Men inom Försvarsmakten måste man tänka på att vi tränar för en konflikt med en beväpnad motståndare.

De saker man hittar i spåret under ett förföljande behöver inte alltid vara så oskyldiga som de vid första anblicken kan verka. I dessa lägen är det

alltid bästa att planera för det värsta scenariot.

När man som chef får hundekipage sig tilldelade måste man kräva av hundförarna att träna hunden i olika situationer anpassade till krigets verklighet. Man måste öva hunden i att utföra liggmarkeringar.

Jag menar inte att en hund som inte liggmarkerar inte har någon plats inom Försvarsmakten, utan att man som chef ska anpassa uppgiften efter hundens utbildningsståndpunkt.

Vid eftersök är det naturligtvis helt egalt hur hunden markerar föremål i spåret. I en stridssituation kan man välja att använda hunden för stillastående bevakning eller patrullering och då vid ett spårupptag låta en annan hund utföra förföljningen.

*Thomas Lamrell, hundförare
i Sundbybergs hemvärnskompani*

Bäst om hunden inte apporterar

Jag tror inte att Tommy Nilsson förstår det här med hundar inom försvarset.

Tycker han att det är helt OK att hunden apporterar föremål

den hittar i sitt jobb som bevakningshund, fast det kan vara försåtminerat?

Vilka vill gå bakom ett sådant ekipage i ett skarpt läge?

Om Nilsson tog sig tid att läsa tävlingsreglerna från SBK så finns det bara två (2) moment där hunden är tvungen att apportera föremål – lydnadsmomentet apport och uppletande av föremål.

Det går alldelens utmärkt att lära hunden att apportera på lydnadsplan och hämta föremål i en begränsad ruta med speciella kommandon. Samtidigt kan man lära hunden att markera föremål utan att röra vid dem.

Men det allra bästa är förstås är att hunden inte alls apporterar. Om Nilsson läst lite om antihundtjänst borde han veta att försåtminering av föremål i spåret är ett av de bästa sätten att få stopp på hundekipaget.

Om hunden markerar utan att plocka upp föremålet har vi inte bara sparat liv utan läter också fienden sväva i okunnighet om att vi är dem på spåren.

Michael Lundstedt, hundtjänstbiträde Botkyrka kompani

Tommy Nilsson svarar:
Ni har diffus uppfattning om hotbilden

Ställer Försvarsmakten realistiska uppgifter till hemvärnsförbanden?

Av inläggen i hundfrågan att döma har hemvärnets hundförare och instruktörer en diffus uppfattning om hotbilden och det egna förbandets uppgift. Denna får tydligen blomma ut till rena lekstugan.

Taktiken för hur hundarna ska utnyttjas i förbanden måste klaras ut av såväl bataljon och kompanichefer som Rikshemvärnscentrum. Det är chefen för hemvärnet som nu i höst har möjligheten att påverka utbildningen på önskat sätt genom den omarbetning av certproven som pågår. Det är även lämpligt att lämna synpunkter på SM- och DM-reglerna för tjänstehundarna i SBK.

Är kravet på hunden "liggande markering vid funna föremål"? Ange då detta som ett "skallkrav" i utbildningsanvisningarna som går till SBK!

Tommy Nilsson, Uppsala hvbataljon

Vi kan försvara oss

Jag skulle vilja upplysa bakåtsträvaren furir Esbjörn Åkesson från Enskede-Södermalms hemvärnskompani att Kvinnliga Bilkåren har till uppgift från försvarsmakten att utbilda förare på lastbil, lastbil med släp, buss, personbil med tungt släp och att vi är glada att terrängbilen fallit på vårt lott.

I den utbildning som hemvärnsbilkåristerna får ingår även vapen och jag kan intyga att många av dem skjuter bättre än stora starka karlar. Så vi kan försvara oss själva.

Jag är glad att som hemvärnsbilkårist inte behöva vara placerad i ditt hemvärn, för de tjejer som är med där, om ni nu har några, måste tydliggen arbeta i motvind. Instruktörerna vid våra utbildningar behöver inte alltid vara yrkesofficerare. Många fina instruktörer är civila.

Margareta Dahlénlund,
hemvärnsbilkårist i Gävle.

Bilkåristen är en tillgång

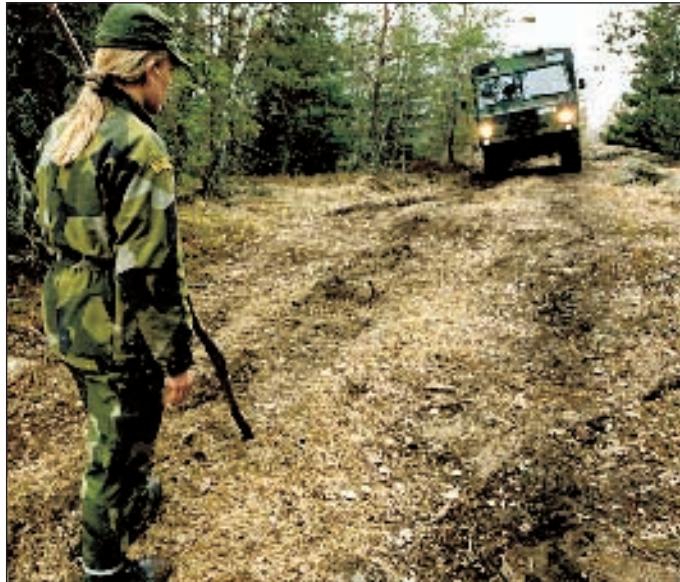
Som bilkårister reagerar vi starkt på furir Åkessons insändare i nr 2.

En hemvärnsbilkårist är nog sällan lika duktig på strid som en utbildad soldat. Hon är dock utbildad i självskydd och kan försvara fordonsavlämningsplatsen, så att fler av hemvärnsmännen kan delta i den egentliga uppgiften. Bilkåristens kontrakt skrivs med hemvänet.

SKBR rekryterar och ser till att hon blir grundutbildad. Hon är alltså hemvänetts ansvar. Hon har speciell utbildning på fordonet. En färsk bilkårist har cirka 150 timmar på Tgb 20, om hon är placerad i beredskapsplutonen. När hon blir placerad i hemvänet ska hon tas emot och "inskolas" precis som alla andra.

Väl mottagna

Plutonchefer Tgb 20-kursen på HvSS kan här fungera som ett bra exempel. Tre kvinnliga förare och en transportomgångschef deltog. Förfarna kom

Terrängkörningssäkerhet lärs av ut av förare ur bilkåren på HvSS-kurs.

snabbt in i uppgifterna och kände sig väl mottagna. De var med om att transportera grupper med olika uppgifter såsom ytövervakning, tagande av objekt och eskortupptdrag.

De fick också försvara fordonsavlämningsplats. Några deltog i strid då ett objekt skulle tas. Andra var med och visiterade kvinnliga fångar.

Transportomgångschefen bevakade de ärenden som är specifika då Tgb 20 finns med: vägval med alternativ, trafiksäkerhet, terrängkörningssäkerhet och vård.

Alla på kursen var inte välvilligt inställda från början. Men under kursens gång märktes en attitydförändring mot de bilkårister som deltog. Från att ha varit bilkårister blev de fordonsförare. Ge de kvinnliga förarna en chans och döm inte ut dem i förväg. Det är vår övertygelse att mixade grupper är bra.

Tarja Norrström,
Marie Andersson,

Nina Rounikko, Britt-Marie
Svärdh, fordonsförare ur
kursen Plutonchefer Tgb 20

Mansgrisarna vill köra själva

Det är märkt att få kalla sig furir och samtidigt ha så dåliga baskunkaper om hvförfandens organisation.

Avtalsorganisationerna svarar för vissa tjänstegrenar och levererar färdigutbildade specialister som ej har kostat hemvänet ett öre. Sedan ett antal

år är alla med hemvärnsavtal, utom Röda korsare, vapenutbildade samt är tilldelade K-pist.

Jag har ej hört några klagomål när hemvänet endast hade tillgång till personbil med släp, så jag har en känsla av att snacket om hur många som ska avdelas för att skydda en tjej som kör beror på att en del mansgrisar tycker det skulle vara häftigt att själva få köra terrängbil.

Det bör tydligt införas "hv-kunskap" vid lokal, regional och central utbildning. Där ska naturligtvis representanter för hemvärens avtalsorganisationer såväl som hv-befäl m/ä ingå i lärankadern.

Jag hoppas på fortsatt gott samarbete mellan hemvänet och de avtalstecknande organisationerna.

Sören Johansson,
KustHubat 8941

En fördel att dela sysslorna

Hej Esbjörn, jag heter Eva och är hemvärnsbilkårist i Eskilstuna hemvärnsbataljon. Jag har under hösten fått behörighetsbevis på k-pist. Mitt vapen ligger i kasullen men tas ut så fort det behövs.

Du skriver att ni måste tilldela oss en beväpnad vakt. Mig vetterligt så måste detta även gälla om en hemvärnsman ska köra.

Du menar att ni hemvärnssoldater ska sköta allt själva,

och jag undrar hur ni kommer att orka med det i längden. Det behövs människor med olika utbildning för att man ska få en fungerande grupp som håller i längden. Du säger också att det blir ett steg bakåt om vi ska fortsätta med att utbilda oss till hjälp och gagn för er.

Det verkar som du inte vill dela med dig av något fordon. Jag som ensam bilkårist på min platon ser fördelen med att vi kan dela på sysslorna. Jag klarar inte att köra allt själv, men jag underlättar för de andra.

Här i Eskilstuna blir vi mer och mer ett stöd till samhället istället för ett krigsförband. Vi har haft katastrofövningar på räddningstjänstens utbildningsplats.

Vi har varit ute på ett flertal eftersök. Esbjörn, besök gärna andra kompaniets underhållsploton så får du se hur väl vi får det att fungera.

Eva Schrewelius

Riksbiilkårförförbundet svarar Esbjörn Åkesson:

Jag, tillsammans med min organisation, har under mer än sex år helhjärtat kämpat för hemvänet och dess existens. Jag vågar påstå att under de senaste åren har vi lyckats få bilkåristerna att inse att detta är ett framtidssförband och kunnat rekrytera fler bilkårisiter till hemvänet.

Men när man läser din insändare så får både mitt och våra hemvärnsbilkåristernas förtroende för hemvänet en allvarlig knäck. Min första spontana reaktion blir: okej sköt det själva då om ni är så bra!

Vill kämpa vidare

Tack och lov så vet jag att du inte har hela rörelsen med dig, tvärtom och det är det som gör att man vill kämpa vidare för hemvärnsrörelsen.

Jag skulle ha mycket större förståelse för dina inlägg om ni själva hade lyckats rekrytera er organisation fulltalig men ni har mycket långt kvar. Varför då klanka på dem som vill vara med och stötta er?

Jag vågar påstå att utan de sju

avtalsorganisationerna skulle hemvänet inte vara vad det är idag. Du får det också att låta som om bilkåren har hoppat in som "gubben i lådan" för att köra för hemvänet just nu.

Sanningen är att vi funnits med i många år och transporterat hemvänet och dess materiel. Vi har sedan lång tid kört både personbil med tungt släp, buss, lastbil och nu senast fått uppdraget att köra terränggående fordon åt hemvänet.

Jag kan inte tolka din insändare på annat sätt än att du vill minsann inte vara ute i busken och strida utan hellre sitta bakom en ratt på en terrängbil, för det är tydligens sådana karlar som du bättre skickade för än kvinnor. När det handlar om kompetens i dina ögon, då ska kvinnorna inte vara med.

Räcker ut handen

Jag är uppriktigt ledsen över dina åsikter men vill samtidigt

Britt-Marie Swärdh rekar och Marie Andersson sitter vid ratten under förevisning för terrängbilskursen.

räcka ut handen och hälsa dig välkommen att följa vår utbildning så kanske du kan få en annan uppfattning om bilkåristerna och dess kompetens.

Dessa tjejer är dessutom mycket stolta och glada över att tillhöra hemvänet.

När det gäller Glocken håller jag dock med, men det är

inget som vi råder över.

Tillsammans blir vi starkare!

Anne-Marie Medin,
Riksbiilkårförbund

SLUTREPLIK AV ESBJÖRN ÅKESSON: Alla behövs och är välkomna

Att döma av floden av svar på min artikel i föregående nummer av Hemvänet väckte den stor uppmärksamhet i negativ mening.

Det tråkiga är att det föreligger så många onödiga missförstånd. Därför ska jag först försöka förklara vad jag egentligen menade och sedan måla upp en egen liten vision för framtids hemvärv.

Alla svar på min artikel går till motangrepp mot något som de verkar uppfatta som ett frontalangrepp på SKBR. Ingåt kunde vara mer felaktigt. Artikeln var menad att peka på behovet av att i allmänhet effektivisera hemvänet med friviligorganisationer och därvid använda beslutet om fordonsförare som ett exempel.

I princip kunde jag valt vilken annan friviligorganisation som helst. Om enskilda bilkåristar blivit fornärmade är det bara att beklaga. I detta sammanhang vill jag nämna att redaktionen tyvärr valde att redigera bort avsnittet som explicit behandlar organisationsproblematiken "ju fler kockar...", där jag också be-

tonade att SKBR endast tjänade som exempel.

Ingen nyhet

Svaren har också det gemensamt att de i någon mån har jämställdheten som utgångspunkt. Någon skriver till och med att många bilkåristar minsann "skjuter bättre än stora starka karlar".

Det är ingen nyhet för mig. Jag är övertygad om att det finns massor av kvinnor som är bättre skyttar och bättre tgb-förare än jag. Det har dock ingenting med saken att göra. Ämnet var en effektivare organisation, inte kvinnors respektive mäns individuella färdigheter.

I min artikel nämnades visserligen förmågan att hantera det personliga vapnet, men i syfte att visa på behovet av att få ett mer enhetligt hemvärv, där naturligtvis den komponent som idag kallas SKBR måste ingå. Det är glädjande att läsa om att bilkåristar tar behörighetsbevis på k-pist, det är ju ett steg i den riktning som jag förespråkar.

Flera artikelförfattare näm-

ner stöd till det civila samhället som ett exempel på att den "krigiska" dimensionen minskar i betydelse, däribland Sören Johansson. Han raljerar om mina hemvärvskunskaper, men blottar sig själv när han skriver att det ändå bara är stöd till samhället "som är aktuellt".

Det finns riksdagsbeslut på att stöd till det civila samhället inte ska vara dimensionerande. Det innebär att vi i första hand ska utbildas för våra uppgifter i kris och krig, men kunna använda de förmågor detta ger oss till stöd till det civila samhället.

Han nämner också att avtalsorganisationernas utbildning inte kostar hemvänet ett öre. Det är alldeles riktigt, men det kostar skattebetalarna lika mycket för det.

Öppen för alla

Således finns det anledning att effektivisera utbildningen och göra den till "hemvärvsutbildning", öppen för alla i ett hemvärv där alla endast är hemvärvssoldater, men med olika specialistutbildningar. Re-

krytering och hushållning med resurser skulle bli mer effektiv om hemvänet i framtiden rekryterade och tränade alla befattningshavare inom hemvänet.

Detta hemvärv skulle naturligtvis ha alla de komponenter som idag producerar personal åt hemvänet, men utan dagens friktion dem emellan.

Problemet med grundutbildning kan lösas så att nyrekryterade äldre kvinnor som inte fått möjlighet att gå 3-månaders GU får kontinuerlig grundutbildning efter det att de blivit hemvärvssoldater, vad de nu än väljer för typ av befattningshavare.

I min föregående artikel skrev jag att en hemvärvsman lika väl som en bilkårist kan bli terrängbilsförare. Jag menade naturligtvis att denna "hemvärvsman" lika gärna kan vara en kvinna! Det torde alltså vara dags att byta den officiella titeln från "hemvärvsman" till "hemvärvssoldat". Skulle inte det vara ett verkligt jämförande? Alltså: Välkomna, alla kvinnor!

Furir Esbjörn Åkesson

Emma sätter fart

M-blanketter med karbonpapper på in- och utspikar finns snart bara på hemvärnsmuseet. Emma revolutionerar stabsarbetet

Ett 40-tal hemvärnsbataljoner skickar idag meddelanden i stabsdatorsystemet Emma, som är en teknik för elektroniska M-blanketter. Årets Emma-kurser hos FRO, Frivilliga radioorganisationen, var fulltecknade redan i våras. Lärarna i Örebro har hittills utbildat ett 100-tal systemansvariga av de totalt minst drygt 200 som behövs. Efter 24 timmars gnuggning reser de hem med sina paket. Dessa består av fem modem inklusive programvara för stationer och frekvenser, som knyter ihop en bataljonsstab med fyra kompanier. Kortvägsstationer finns. Många bataljoner har rä 763 eller tillförs i år rä 195. Pengar äskas av Rikshemvärnscentrum för fler civila stationer. Det är värre med datorerna.

– Enligt direktiv från högvarteret ska Försvarsmakten omfördela datorer till hemvärnet, men hemvärnet får ändå tigga till sig maskiner på många håll, säger Jan Ahl, systemingenjör på I 3/Fo51 och pappa till Emma i dubbel bemärkelse.

Eftersom Jan Ahl är ordblind har han svårt

Berndt Gilbertsson är ansvarig för det mesta som syns på Emma-skärmen.

att få till texten på meddelandeblanketterna. Under en övning 1993 kom han på idén till Emma. Jan Ahl kände till en mjukvara som radioamatörer använde för att sända digitala meddelanden via modem. Han frågade vänern och radioexpertern Jørgen Overgaard om man skulle kunna skriva program för M-blanketter och Jørgen svarade "inga problem", satte sig ner och gjorde 1995 embryot till Emma.

Jan Ahl berättade detta för Ulf Ståhlberg, ordförande i Örebro FRO som tände direkt.

– Det slog mig att en elektronisk M-blankett måste förändra hela stabsarbetet, bekräftar Ulf Ståhlberg.

Han ser oanade möjligheter för systemet. En kvartermästare skulle till exempel kunna använda Emma för sin logistik. Styrkebesked,

Text: Ulf Ivarsson
Foto: Bengt Bergström

Rasbo bataljon testade

Bra att få vara med i ett tidigt skede, tyckte stabsmedlemmarna, när hemvärnets underrättelsesystem Hemus testades.

Det första stora testet med Hemus, hemvärnets underrättelsesystem, genomfördes vid Upplands regemente början av sommaren, när Upplandsgruppen och Rasbo hemvärnsbataljon provade utrustningen under realistiska former.

Det var chefen för Upplandsgruppen, Lars-Åke Swärdenholt, som fätt

i uppdrag att göra en realistisk övning för hemvärnsmännen från Rasbobataljonen.

Och det blev en ganska intensiv dag med många rapporteringar in till staben för de 19 övningsdeltagarna.

Knapptelefon krävs

Hemus bygger på att kompanierna rapporterar in sitt eget personalläge,

men även eventuella fienders läge och stridsvärde.

För att rapportera in i Hemus krävs bara en helt vanlig knapptelefon – föutsatt att den som ringer har behörighet och kan identifiera sig med en speciell kod.

Därefter knappas uppgifterna in i systemet efter ett givet mönster.

Övningen gick bra och både övningsledningen, ansvariga för systemet och de som övade var efteråt mycket nöjda.

Major Claes-Göran Dahlqvist, ansvarig för Hemusprojektet vid Atle (arméns taktiska ledningssystem) var så

på staben

sjukrapporter, mobitexmeddelanden skulle kunna gå via Emma.

Några intresserade medlemmar bildade en grupp för att programmera och testa. Emma är ingen förkortning utan namnet lånades från Jan Ahls dotter.

Det verkliga genombrottet kom 1996-97 med ett nytt, smartare modem (PTC-2). I denna svarta låda sker märkliga saker. Ettor och nollor från datorn omvandlas till signaler, som radion kan sända och ta emot och tvärtom. Men inte nog med de, ett tyskt mattegeni har programmerat en krets som hittar också de allra ynkligaste signaler från en viss sändare i bruset. Modemet hjälper även stationerna att få kontakt ifall frekvenserna skiljer sig lite åt eller om det är köbildung i trafiken.

Ligger före

Emma har utvecklats i sin egen takt men kan passa in i Elvira, som är ett ledningssystem för civila myndigheter. Däremot är inte frågan om samkörning av Emma med fältförbandens nya system (IS Mark) löst.

– Vi kan mycket väl skicka meddelanden som är skapade i IS Mark med Emma, men inte utnyttja systemets övriga möjligheter som mallar och blanketter, säger Jan Ahl.

– Utan att skryta vill jag påstå att vi nog ligger lite före övriga. Vi satsade direkt på kortvåg, som är mindre känsligt för pejling och störning än ultrakortvåg. Försvarsmakten lade ett tag ner sin kortvågsutveckling men har nu tänkt om.

När kortvåg kommer på tal går Jan Ahl nästan inte att stoppa:

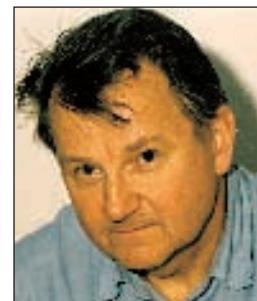
– Med PTC-2-modem slipper man ifrån be-

kymret med dag- och nattfrekvenser, får obe- gränsad räckvidd och klarar sig med mycket låga sändareffekter. UKV duger bara som pratradiot och det behövs en antenn i varje buske!

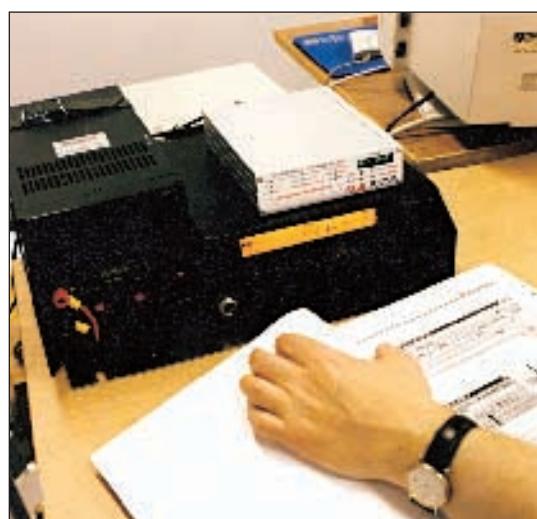
Den stora charmen med Emma är att hon sköter sig själv. Ständig passning av radion är onödig. Vem som helst kan på ett par timmar lära sig systemet. Äldre meddelanden kan lätt tas fram och studeras. Larmmeddelanden väcker upp staben med ilskna pip och röda fält. Emma fungerar lika bra överallt – på marken, i båtar, flygplan och bilar. Utvecklingsmöjligheterna är stora. En engelskspråkig variant är på gång. Meddelandena kan sändas som e-post, på internet, i telefoniätet eller med radiolänk. Även kartor och andra dokument kan komma att överföras, berättar Jan Ahl.

Pappa till Emma i dubbel bemärkelse är Jan Ahl, data- och hårdvarutekniker.

Ulf Ståhlberg, ordförande i Örebro FRO-avdelning och sambandsbefäl i Örebro hemvärnskretsstab, tände direkt på idén om Emma.

I Örebro FROs datasal utbildas systemansvariga för Emma. Driftsättningen är enkel, men mer tid skulle behövas för "skarpa" övningar och felsökning.

Hemus

Text: Ulf K. Rask

belåten att han tyckte att det var onödigt att genomföra hela övningen som det var tänkt. Men så blev det ändå, då hemvärnsmannen dels tyckte att det gick bra och dels att det var roligt att få vara med och utveckla något nytt.

Bearbetades av staben

– Flera tyckte att det var roligt att få vara med i ett tidigt skede och inte få utrustningen påtryckt uppifrån, säger Lars-Åke Swärdenholt.

Under övningens gång rapporterade hemvärnsmannen in uppgifter till staben via Hemus. Uppgifterna bear-

betades sedan av staben. Dessa uppgifter skulle sedan gå tillbaka ut till kompanierna. Till en början flöt inte det arbetet så bra, men med lite träning och en genomgång fungerade även den biten på ett bra sätt.

Många fördelar

Lars-Åke Swärdenholt ser många fördelar med Hemus:

– Bataljonstabens uppgift är att få in uppgifterna, bearbeta dessa och sedan sprida informationen. Annars står folk ute i skogen och vet inte vad som händer runt omkring dem.

Efter övningen fick alla deltagare

svara på en del frågor om vad de tyckte om systemet. Över lag var det positiva omdömen som gavs.

När Hemus kommer att levereras ut till landets hemvärnsbataljoner är inte klart, men Lars-Åke Swärdenholt förmodar att det kan tänkas bli under nästa år om allt går som planerat.

Först ska dock minst ytterligare en övning genomföras för att testa programmet fullt ut och sedan finns det planer på att kombinera Hemus med Emma (se artikel härintill).

Hemus innebär en ordentlig utökning av resurserna. Det var alla övningsdeltagare överens om.

Ny fana efter 60 år: Svedala hemvärnsområde har sedan starten för 60 år sedan haft samma tretungade fana, som används flitigt vid nationaldagsfirande och andra högtider. Med åren har fanan blivit blekt och nött. Svedala hemvärnsförening har därför skänkt en ny.

Mjölby hvkompani och räddningstjänsten samövade i slutet av mars i släckning av skogsbränder. Tidigare har kompaniet utbildats i att släcka andra typer av bränder och att söka igenom rökfyllda lokaler. Även hjärt- och lungräddning har övats. Nu är Mjölby hvkompani beredda att rycka in vid större olyckor. Med sina terrängbilar kan kompaniet transportera folk och utrustning. Trossen kan ordna förplägnad.

Kalmar har bara bataljoner Kalmargruppen meddelar apropå artikeln i förra numret om bataljonsorganisationen att det inom gruppens område nu enbart finns bataljoner och kompanier.

Bråbo kompani i Norrköpings hemvärnsbataljon har varit på förbandsutvecklingshelg på stridsskolan i Kvarn. Gruppdynamik och grupperbeten stod på programmet.

Återfunna 60-åringar:

I rapporteringen från Östergötland i nr 3 påstods felaktigt att två av de veteraner som fått 60-årsmedaljen var för skräpliga för att komma till ceremonin i samband med inspektionen. Så är inte alls fallet. Vid firandet av nationaldagen i Linköping fick Karl-Axel Kagebeck och Harry Ståhl sina märken och Livregementets hedersgåvor av kommunalrådet Lars-Erik Johnsson.

Text: Per Sjöswärd

IB 12 muckar

IB 12 kommanderas muck efter nära 400-årig tjänstgöring till rikets värn.

Lördagen den 13 maj hade ett flertal stationer byggts upp på Ränneslätt i Eksjö för att visa vad garnisonen och hemvänet kan åstadkomma. Speciell tyngdpunkt hade lagts vid militära möjligheter att stödja det civila samhället i kris situationer.

Fältbageriet erbjöd smörgåsar och wienerbröd till det ny malda kaffet. Hemvänet hade tagit tillfället att förevisa sjukvård och eftersök med hundar. Rekryteringstruppen hade fullt upp med att berätta om hemvänet för intresserade.

Parad för fanan

Spänningen var på topp bland militär och allmänhet inför den historiska paraden som väntade på torget i Eksjö. Eksjö hemvärns musikkår tågade fram med god spänst och härligt musicerande. Därnäst startade förbimarsch av Eksjö garnisons personal med underhållsutrustning. Pansartransportfordon varvade med högteknisk utrustning gjorde åskådarna både häpna och imponerade.

Bygdens karoliner med befälhavare. Gruppen har engagerats runtom i Europa och även i USA.

Efter att även den briljanta Jönköping/Huskvarnas hemvärnsorkester tågat in på arenan började hedersuppvisningen.

Värjor blänkte

Soldater från början av 1600-talet (Eksjö garnisons barndoms tid) tågade förbi liksom fyra indelta soldater från Raskens tid. Bygdens berömda Karoliner fyllde på med mäktiga kommandorop från sina befälhavare. Värjor blänkte tillsammans med pikar och flintlåsbössor i solgasset. Det blev allmänt muntra miner när åttonde kompaniet visade upp sig i modell 39 från andra världskrigets dagar. En perfekt cykel exercis genomfördes.

Till tonerna av Jönköpings regementes paradmarsch kommanderades korum. Under psalmsången började tårar sakta tränga fram hos de många åskådarna och medverkande.

Dagen avslutades med tal av garnisonschefen, överlämnade av minnesgåvor, utbytte av tankar genom landshövding Birgit Friggebo och kommunalfullmäktiges ordföranden. Till sist vidtog tropnpning av farnona. En nedbantad garnison kvarstår bestående av Ing 2 och en minröjningsstyrka, vilket även bådar gott för hemvänetts del, men den berömda infanteribrigaden försvinner efter cirka 400 år.

Bo Bengtsson, lokalred för Småland

Vadstena raggade på Vätternrundan

Hemvänet trafikövervakade Vätternrundan.

När det klassiska cykelloppet Vätternrundan genomfördes för 35:e gången trampade 15 005 cyklister ut genom Motala den 17 juni. Runt hela Vätternregionen deltar 2 750 funktionärer, många från hemvänet och frivilligorganisationerna. För andra året i rad medverkade Vadstena hemvärnskompani. 30 hemvärnssoldater jobbade med trafikdirigerings och övervakning. Delta-

gendet var helt frivilligt.

Tävlingsarrangörerna gjorde rätt för sig och ett antal sköna tusenlappar tillfördes kompaniets föreningsverksamhet, rapporterar Vadstenas Patrick Gustafsson.

Vad kan hemvänet vinna på sådant?

Övning av sambandsfunktioner, från radio till mc-ordonnanser. Praktisk tillämpning på sjukvårdssidan (Röda Korsarna fick göra flera insatser). Visa allmänheten att hemvänet klarar andra uppgifter än de rent krigiska.

Eftersom vi uppträder i uniform får vi möjlighet till kontakt med dem som är intresserade av att gå med. Avgjort bättre än att sitta hemma och vänta på att telefonen ska ringa.

*Per Sjöswärd, lokalredaktör
Livgrenadjärgruppen*

Hemvärnsveteranen Ernst Andersson (civil) flankeras av fr v Bengt-Åke Persson och bataljonschefen Lennart Persson. Till höger står kompanichefen Ronny Nilsson.

Dansande veteran

Vid Kyrkhults hemvärnskompanis årsmöte dekorerade kompanichefen Ronny Nilsson den 93-åriga hemvärnsveteranen och f.d hemvärnschefen Ernst Andersson med hemvänetts 60-årsmedalje. Ernst Andersson är den ende nu levande av de personer som startade Kyrkhults hemvärn år 1940. Han är vid god vigör och dansar, spelar bowling och fiskar för att hålla formen.

Helge, 90, är ännu i tjänst

Hemvärnsmannen Helge Elmquist, Nybro, fyller 90 år i augusti. Han tjänstgör fortfarande som pressofficer inom Nybro Hvkompani.

Reden 1958 började karriären inom hemvärvnet, då med en befattning som gruppchef. Under 1960-talet avancerade denne kämpe till hemvärnschef och tjänstgjorde i denna befattning till 1980. Men inte nog med det – Helge har också varit stridsdomare, instruktör och verkade som skjutledare till 1990!

Älskar hemvärvnet

Löjtnant Elmquist älskar sitt hemvärvnet. Speciellt har han trivts bra med Vällinge, där ett intressant utbyte med det danska hemvärvnet blev en av höjdpunkterna. Helge vill höja motivationen i hemvärvnet och påpekar att varje gång det varit ofred i världen har många anslutit sig till rörelsen.

För att få mera folk till

Två upplagor av Helge Elmquist — beredskapsoldaten och hemvärnsvetaren.

övningarna satsade hemvärvnchefen Helge på olika tävlingar med priser som gjorde övning-

arna mer populära. Speciellt fick han ungdomen med sig på dessa aktiviteter.

– Titta på teve från översvämningsområdena. Här syns det ofta hemvärnsmän som sliter och kämpar för sin byggd. Vilken fin PR som görs och gjordes där, säger Helge.

Varietéartist

Sitt civila liv har han delat med hustrun Inez som dog 1994. Nu för tiden lever han som sambo med sin jakttax. Helge arbetade som murare och senare som varietéartist. Han trollade och ritade skämtteckningar.

På hedersplatsen i hemmet står en imponerande pris- och trofésamling. Elmquist är en utmärkt skytt och deltar fortfarande i älgijakten i hembygden. 1988 fick Helge hemvärvnets förtyänstmedalj i guld.

Text: Bo Bengtsson,
lokalredaktör Småland

Tält vare här

För tredje året i rad har Matfors hv-kompani hjälpt till med inkvarteringen vid Lilla VM i fotboll, arrangerat av Matfors IF. Lilla VM startade 1995 som en form av lokalderby men har fått allt fler deltagare med geografisk spridning.

Vi har fått fin PR för Hemvärvnet och minst sex nya hemvärnsmän. Fäder och farfärder får sig lite nostalgi till livs och spelarna, både tjejer och killar, får nosa lite på det militära livet och lära sig att vårdar och vara rädd om gemensam egenhet. Folk från räddningsstjänsten har sett att vi har resurser att göra tillfälliga uppsamlingsplatser vid större katastrofer. Vår kvartermästare har också uppsikt över tältens verkliga kondition.

Rolf Höglund, lokalredaktör
Västernorrlandsgruppen

Ny förening månar om värnplikten

Förbundet för Sveriges Folkkörsvar bildades i början av 2000 i syfte att verka för ett starkt folkkörsvar, grundat på allmän värnplikt. Ordförande är Bengt Norling.

Frångås den allmänna värnplikten urholkas folkkörsvarstanken. Integreringen mellan Sveriges etniska grupper försvåras avsevärt. Recryteringsunderlaget för yrkes- och reservofficerare, personal i internationell tjänst

samt hemvärvnet minskar drastiskt. Sammantaget hämmar detta Sveriges förmåga att vid framtidens behov återskapa det nu nedrustade försaret, hävdar förbundet.

Förbundet har inga politiska bindningar och har målet att på sikt skapa lokala föreningar. Kansliets adress är Väpnargatan 1 A, 114 58 Stockholm. Medlemsavgiften 100 kronor kan inbetalas till förbundets postgiro 49 88 23-4.

Vildmannen skapar fred

För sista gången halades den treuddiga örlogsfirman och därmed gick en 376-årig epok i graven när Västerbottens regemente officiellt lades ner vid en högtidlig ceremoni med tal och militärmusik och överlämnades av Vildmannafanan till Västerbottensgruppen.

I sitt tal underströk överste-löjtnant Nils Persson att regementets insatser under Vildmannafanan på ett aktivt och

konkret sätt bidragit till landets säkerhet och den fredssituation som vi alla så starkt önskar.

Nils Persson påpekade också att regementet läggs ner men folkförsvaret består om än i en annan tappning. 1624 var året då Gustaf Karlsson Horn satte upp det regemente som senare kom att bli Västerbottensregementet.

Christer Norberg, lokalredaktör
Västerbottensgruppen

Kryddar order med humor

Kapten Magnus Dahlström, reservofficer och tidigare placerad vid en av våra numera så få brigader, är ny tillträdd chef för Vreta Klosters hemvärnskompani strax norr om Linköping.

För Magnus har miljöbytet blivit som att komma in i en ny värld. Kompaniet han tagit över har hög kvalité, mätt med hemvärvnets mättstock. Det har övats flitigt av förra chefen, som på grund av arbetsbelastningen inom sitt företag tvingats kliva av från chefsposten.

Magnus Dahlström är ändå oroad över de brister i resurser och kunskap som framkommer vid jämförelsen med armén i övrigt.

Det är mycket som ser bra ut på papperet, menar han, men verkligheten kan vara en annan. Som exempel nämner Magnus att vissa storföretag ställer sig negativa till att teckna arbetsgivarmedgivanden för de anställda som ingår i hemvärvnets in-

Kapten Dahlström ger order om motanfall.

satsplutoner. I och med att större delar av armén försvinner kvarstår ändå behov och uppgifter vid krig. För att kunna fungera måste hemvärvnet väsas upp till gängse arméstandard, menar han.

Magnus Dahlström ger intryck av att ha både idéer och kunskap. Han är medveten om att det gäller att lära känna "hemvärvnets speciella själ". Det går att peka med hela handen, om man kryddar ordergivningen med kunskap, värme och humor. Och Magnus har glimten i ögat.

Text och bild: Per Sjöswärd,
lokalredaktör Östergötland

Rysk raid

Del 4

Följetong för Hemvärvet av Lars-Olov Alm.
Illustrationer: Gunnar Bergström

Av ammunitionsförrådet återstod nu endast en krater. Skogen runtomkring var fälld som om en tromb passerat. Insatschefen hade beordrat hemvärvet att avspärra ett område med en radie på en kilometer från sprängplatsen. Hemvärnsmannen Torbjörn Karlsson patrullerade sin tilldelade sträcka. Det gällde att hålla nyfikna på avstånd och ett sprängt ammunitionsförråd innebar ju en stor risk för att oexploderad ammunition slungats iväg.

Efter en första runda ställdde sig Karlsson frysande vid en bastant ekstam. Något skvätte till på hans axel. "Vad tusan nu, en mås som skiter på uniformen." Han svepte med handen över axeln. Det var rött och kletigt. Blicken for upp mot grenverket. Det som en gång varit en överkropp av en människa hängde där i en grenklyka. Från torson droppade blod. Förmiddagens fika lämnade snabbt Karlssons mage.

Brandmännen hade fått upp en stege och plockat ner kroppsdelens och lagt den på en presenning. Polisassistent Inger Jansson gjorde en första besiktning av fyndet. Det var av allt att döma resterna av en ung man. På höger axel var ett lagerkransat hakkors samt namnet Reinhard Heydrich tatuerat och runt halsen hängde ett hakkors i en kedja.

Stockholm söndag 8 oktober 2000 kl 1400

Inrikesminister Agneta Björk hade efter påringning från länspolismästare Björn Björnsson blixtinkallat denne, Säpo-chefen Torvald Åkesson samt chefen för Must, militära underrättelse- och säkerhetskontoret, Ingvar Torstenson.

– Vad är det som händer, frågade hon. Ammunitionsförråd sprängt i luften av nynazistiska terrorister eller vad?

– Glöm inte flyktingarna på Sandhamn och sjörövetiet med svenska vapen, sa Björnsson.

– Men det kan väl knappast finnas ett samband för å ena sidan har vi att göra med ryssar och å den andra med nynazister, sa inrikesministern och fortsatte:

– Om vi tror på ett samband så måste vi göra något slags beredskapsövning som att skärpa bevakningen vid militära anläggningar och ha polispatruller ute på stan. Räddningstjänsten får förbereda med förstärkningar och ta hjälp av hemvärvet. De är ju tydligen redan inblandade både ute i Sandhamn och vid Bogesund.

Bogesund söndag 8 oktober 2000 kl 1230

När hemvärnskompanichefen Carl-Fredrik Ekström studerat resterna av ynglingen kom han att tänka på f.d hemvärnsungdomen Martin Strandlund, som hade ringt om sitt besök på den mystiska båten vid Strandvägen och hur

De fördes snabbt till inrikesministerns rum. Martin fick redogöra i detalj för vad som hänt alltför tidigt mötet på Skeppsholmen och tills nu. Martin utsattes för ett veritabelt korsförhör.

han upptäckt ett sjökort över Stockholms hamn med text på ryska. Martin hörde ju faktiskt till de där gängen men eftersom han berättat om vad han sett så gick det kanske att komma till tals med honom. Ekström fiskade upp almanackan ur benfickan. Den 22 augusti hade han noterat Martins telefonnummer. Ekström gick bort till Inger Jansson och förklarade sin idé. Hon samtyckte.

På avtalad tid var Martin Strandlund på plats vid tunnelbanestationen vid Tekniska Högskolan. Polisbilen sladdade in framför honom och en storväxt polisman klev ur och föste snabbt in honom i baksätet. Om någon annan nynazist råkade bevitna händelsen skulle det se ut som om Martin blivit haffad – det var hans villkor för att ställa upp.

Martin klev ur polisbilen och närmade sig en grupp som bildade ring runt något på marken. Carl-Fredrik mötte honom och förklarade vad han skulle göra, varefter de gick fram till byltet. Det enda som syntes nu var ansiktet, halssen och den tatuerade axeln. Bålen var insvept i en plast-säck. Martin svalde några gånger men det var inte fullt så hemskt som han trott.

- Vet du vem han är? frågade polisassistent Jansson.
- Javisst, det är ju Benke.
- Vem är Benke?
- Benke, ja vi har alltså tillhört samma grupp.
- Han menar att den här Benke och han själv ingår i samma nynazistiska gäng, förklarade Carl-Fredrik.
- Det är inte längre sant, sa Martin. Efter vårt samtal i augusti har jag mer och mer dragit mig ur. Jag gillade inte deras kontakt med den där konstiga killen på båten.

– Vadå konstig kille på båt? Inger Jansson såg ut som om någon talade fornpersiska med henne. Martin berättade.

– Så du har knappast haft med din kompisar att göra på en dryg månad, men samtidigt vet du att de träffat "båtmannen"?

– Ja, jag har följt efter och sett när de gått ombord. En gång stod en Chevrolet Voyager på kajen. Mörka rutor gjorde att man inte kunde se in. Det var någon gång i mitten av september och några dagar senare mötte jag Benke i Kungsträdgården. Han undrade vad fan jag höll på med som inte ställde upp och sade att nu kommer det att hänta saker. Den som inte är med är emot sa han och flinade.

Polisbilen sladdade in framför Martin och en storväxt polisman klev ur och föste snabbt in honom i baksätet.

– Den här storyn verkar inte vara mitt bord, sa Inger. Jag måste ringa ett samtal.

Hon gick bort till sitt tjänstefordon. En kvart senare kom hon tillbaka.

– Okej, lyssna nu. Efter flera om och men hamnade jag slutligen hos länspolismästaren. Han sitter i ett krismöte hos inrikesministern. Du, Carl-Fredrik, jag och Martin ska infinna oss omedelbart.

De mottogs i entrén och fördes snabbt till inrikesministerns rum. Martin fick redogöra i detalj för vad som hänt alltförn från mötet på Skeppsholmen tills nu. Martin utsattes för ett veritabelt korsförhör. Han fick också berätta om gruppen och dess medlemmar.

– Jag tror dig, vad gör vi nu, undrade länspolismästare Björnsson.

– Jag föreslår, sa Säpochefen Åkesson, att Martin får guida oss längs Strandvägen så får vi se om båten ligger kvar. Polisassistent Jansson, hemvärnschefen Ekström och Martin åker i den bil ni kom i medan vi övriga kommer efter i min bil. Kör längs kajen.

– Ligger båten kvar, så bromsa till och slå på varningsblinkern några sekunder och fortsätt sedan direkt till parkeringen vid Galärvarvsparken. Vi tar en kort titt och kommer sedan efter. Om ni måste använda radion så prata inte klartext.

De svängde in på kajen och körde över gatstensbeläggningen. Plötsligt ryckte Martin till och sjönk ner i sätet. Där ligger den, Baltic Star. Inger gjorde en kort inbromsning och slog på varningsblinkern. En stund senare gled den andra bilen in bredvid dem på den i det närmaste tomma parkeringen. Genom det höstglesa lövverket i buskarna som omgav parkeringen kunde de snett över Ladugårdslandsvenken se Baltic Star.

– Någon rörde sig i styrhytten men det gick inte att se annat än en skuggfigur. Vi stannade till och tankade vid Q8-macken för att försöka se mera men det gav inget, sa Torstensson.

Inger Janssons mobiltelefon vaknade till med några diskreta signaler istället för den vanliga konserten.

– Jansson.

– Hej Inger, det är Andreas Törnvall från Täbypolisen. Strax efter det att ni åkt fick vi ut en bombhund till det sprängda ammunitionsförrådet. Ekipaget kom tillbaka alldeles nyss. Hunden hade lyckats snoka upp en bit av något som liknar en sprängmedelsförpackning.

– Ja, och...?

– Några bokstäver är synliga och vi är överens om att det är ryska. Jag ville bara att du skulle få veta för det kan ju intressera dem du är hos.

Inger Jansson upprepade vad hon hört och drog sin slutsats:

– Nu finns det ett samband.

Säpo-chefen tog först till orda.

– Båten och dess invånare måste snabbt sättas under bevakning. Jag kallar in ett av mina team. Till dess de har anlånt stannar vi här och håller uppsikt.

Åkesson kontaktade den insatsledare som redan innan mötet hos inrikesministern hade beordrats att hålla sin grupp i beredskap för alla eventualiteter.

Minuterna sniglade sig fram medan de alla satt tysta och spänt observerade båten.

Plötsligt pep det till i Åkessons komradio.

– Teamet är på plats så jag föreslår att vi återgår till inrikesministern för rapportering.

Fortsättning i nästa nummer

Hemvärnets insatser dämpade verkningarna av översvämnningarna – här på Fisktorget i Falun. Foto: Ari Willey

Kampen mot HJÄLPARBETET HÖJER HEMVÄRNETS STATUS

I Mellannorrland får hemvänet ta ansvar för Försvarsmaktens åtagande, när det krisar.

Carl Larssongården i Sundborn utanför Falun klassas som kulturskatt av riksintresse. Natten mot fredagen den 22 juli började vattnet i Sundbornsån stiga oroväckande över gräsmattorna mot husen. 50-talet hemvärnsmän från Falun, Leksand och Avesta, senare också från Borlänge och Stora Tuna hade ett drygt jobb att fylla sandsäckar och bygga en skyddsvall mot vattenmassorerna.

På lördagsmorgonen kom ett nödrop från Övertånger ett par mil norrut. En liten styrka

ur räddningstjänsten stod utan sandsäckar och såg hur älven hotade att ta sig ny fära rakt igenom byn, som ligger inuti en älvrör. Förr eller senare måste en närlägen kraftverksdam, öppnas ytterligare, och då skulle katastrofen vara ett faktum. Ett par landsvägsbroar och många källarvåningar stod redan under vatten.

Falu hemvärnschef S O Westling begav sig omedelbart till Övertånger med sex man. Styrkan ökade efterhand. Brandmän, hemvärnare och ortsbefolkning fyllde och travade flera tusen sandsäckar till långt in på småtimmarna. På söndagseftermiddagen öppnades kraftverksdammen ytterligare. Cirka 100 kubikmeter vatten i sekunden rusade nu genom luckorna mot normalt fem. Skyddsvallen höll!

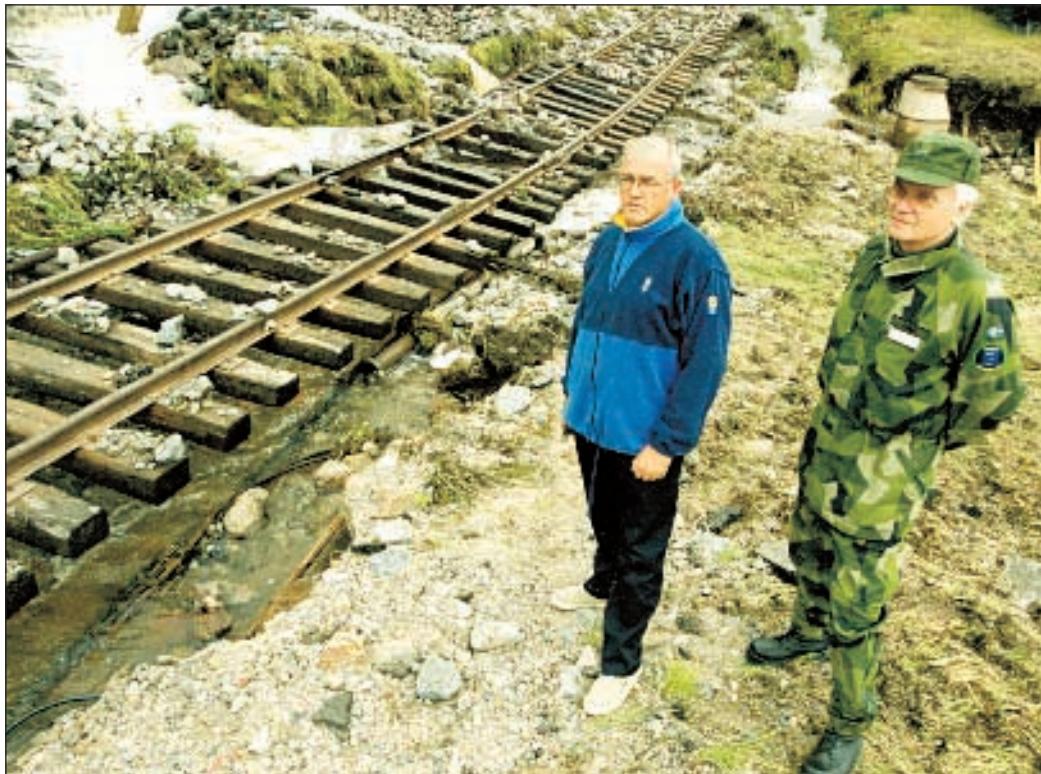
Text: Ulf Ivarsson,
Rolf Höglund och
Hans Lindquist

Snart steg även vattnet oroväckande i centrala Falun. Hemvärn och civilbefolkning fyllde och langade sandsäckar på fisktorget. Lokalradion manade Faluborna att ställa upp. Inte sedan 1985 har Falun drabbats av sådant högvatten, konstaterade major Håkan Carle, stf chef för Dalregementsgruppen och högste ansvarig för hemvärnsinsatsen.

Offrade semestern

Ortsbor som Hemvärvnet talat med säger att Voxnan nådde ungefär samma nivå som katastrofåret 1985. Det var en ursinnig kraft i de framvällande vattenmassorna, som i Alfta hotade ett villaområde och en snickerifabrik. Plutonchefen Nils-Erik Falk i Alfta kompani, Bollnäs hvbataljon, fick organisera kompaniets insatser då ledningen inte var tillgänglig.

Ett dussintal hemvärnssoldater slet med invallningar, pumpar och bevakning. I Viksjöfors träffade vi hemvärnssoldaterna Stefan

Bataljonsledningen i Kramfors, Ulf Åkerlund (civilklädd) och Uno Eek inspekterar förödelsen.
Foto: Ulf Ivarsson.

de timrade husen längs älven som är en del av vårt kulturarv.

– Det här är nyttigt och roligare än att låtsaskriga, säger Andreas Malmqvist.

Hela övningen beskrivs av Nils-Erik Falk som oerört lärorik från uthållighetssynpunkt. Hemvärnets stabila organisation och inövade rutiner har väckt respekt hos de civila myndigheterna.

Tydlig demonstration

I Ljungans dalgång var läget särskilt kritiskt i Torpshammar. Reservofficeren och nyutnämnde chefen för Torps hvkompani, Robert Blank-

vattnet

Eriksson och Birger Johansson från Ovanåker/Voxna kompani, som båda offrade sista semesterveckan för att avlösa sina kamrater i Alfta.

De räddade först en transformatorstation och bevakade vid Hemvärnets besök en gammal Hälsingegård där ladan redan spolats bort.

– Hemvärnet har verkligen bevisat att vi kan göra nyttta, men det ska bli skönt att komma tillbaka till jobbet, säger en trött Birger Johansson.

Alftakompaniet skyddade också värmepannan på fd hemvärnschefen Lennart Anderssons släktgård från att dränkas. Jonas Henrysson, stf plutonchef och Andreas Malmqvist, mordonnans kunde med en motorspruta från räddningstjänsten precis hålla vattnet under den farliga nivån. Jonas som gjort flera dryga pass och ändå skött sitt vanliga jobb har glasklara motiv:

– Man måste tänka sig in i ägarnas situation och dessutom vill vi vara med om att bevara

Jonas Henrysson och Andreas Malmqvist ur Alfta hvkompani ser till en motorspruta.
Foto: Ulf Ivarsson

svärd satte igång beredskapsplutonen inom Ånge hbataljon, som stöttade i inledningskedet. Så småningom tog en beredskapsploton från Östersund över.

Trots semestertider kunde även halva Torps kompani ställa upp. Det blev en tydlig demonstration av hemvärvnets kompetens. En samövning med räddningstjänsten med övervämnings som ett block var sedan tidigare bestämd till den 26 augusti. Tack vare krisen i juli kunde man då diskutera praktiska erfarenheter istället för teori.

– Jag är helnöjd, personkemin fungerar och vi har jobbat helt prestigelöst tillsammans. Jag anser att hemvärvnet ska ha den här förmå-

”Det är en trygghet att vi har så många yrkesmän i våra led.”

Hvbataljonchefen
Ulf Åkerlund

I mars i år genomförde kommunen, räddningstjänst, polis, sjukvård och hemvärvnet ett tredagars krishanteringsmöte.

– Följden blev att alla kanaler var uppborrade när naturkrafterna slog till, konstaterar tidningsmannen och hbataljonchefen Ulf Åkerlund.

Flera gånger under krisdygnen fick han testa larmsystemet då nya uppdrag hela tiden ramlade in. I samband med att sandsäckar skulle transporteras med bataljonens terrängbil till en damm var det nära ögat. Precis när bilen passerat över en mindre bro, rasade den.

Sedan garnisonen i Sollefteå utraderats

gan men då borde rörligheten förbättras med fler terrängbilar och bättre samband, säger Robert Blanksvärd.

För att göra följderna av vattnets framfart så lindriga som möjligt hade Ånge hemvärvnskompani och Sundsvalls hemvärvnsbataljon cirka 60 man vardera vid de mest utsatta platserna. Staben upprättades i Matfors. Som mest var samtidigt 36 män och kvinnor igång. Räddningsledaren trodde inte sina ögon när denna uniformerade personal stod redo för hjälpinsatsen fredagseftermiddag mitt i semesterperioden.

Att hemvärvnet var populärt visade sig inte minst i att befolkningen i utsatta områden kom ut med mat, fika, dryck ja till och med nybakat bröd. Mitt i natten ibland! Bataljonchefen och staben hade dygnet-runt-jour för att svara upp mot uppdragsgivarens, räddningsstjänsten, krav och behov

Kanalerna uppborrade

Kramfors fick en rad problem under de dramatiska julidagarna. Riksväg 90 mellan Kramfors och Sollefteå liksom ostkustbanan skars av och driften vid Assi Domäns säckpappersfabrik i Väja var ett tag hotad. Risken för att orent vatten skulle komma in i kommunens färskvattensystem var också överhängande.

Hemvärvssoldaterna i Kramfors drömde till slut bara om sandsäckar.
Foto: Kristin Eklund

finns förutom i Östersund egentligen inga militära resurser i Mellannorrland. Från Sollefteå fördelades i alla fall några bandvagnar och ett tiotal värnpliktiga ur vaktstyrkan skyfflade sand i säckar. Men hemvärvnet förde Försvarsmaktens fana med den äran. 150–200 man ur Kramforsbataljonen var i elden.

– Det är en trygghet att vi har så många yrkesmän i våra led. Vid ett tillfälle behövde vi inte vänta på grävmaskinister. Bataljonen har ett par egna, berättar Ulf Åkerlund, som efter fem dygn jourtjänst kände att han var nära sin gräns.

I Kramfors fick man en extra påminnelse om samhällets sårbarhet söndagen den 23 juli då åska först slog ut all mobiltelefoni i Höga kustenområdet, kort därefter även Telias fasta nät.

– I nödfall kan våra FRO-signalister klara livsviktig trafik med hemvärvnets bilar utrustade med ra 145/46 och högantennar, säger Uno Eek, stf bataljonschef.

Den goodwill som hemvärvnet fått i sammanhanget motsvarar miljontals kronor i reklam, anser Ulf Åkerlund.

– Hemvärvnet har i allmänhetens ögon kommit bort från vadmalen – en statushöjning som måste förvaltas på rätt sätt.

”Jag är helnöjd, personkemin (med räddningsstjänsten) fungerar och vi har jobbat helt prestigelöst tillsammans.”

Chefen för Torps hvk kompani, Robert Blanksvärd

Norge bäst i triangalkamp

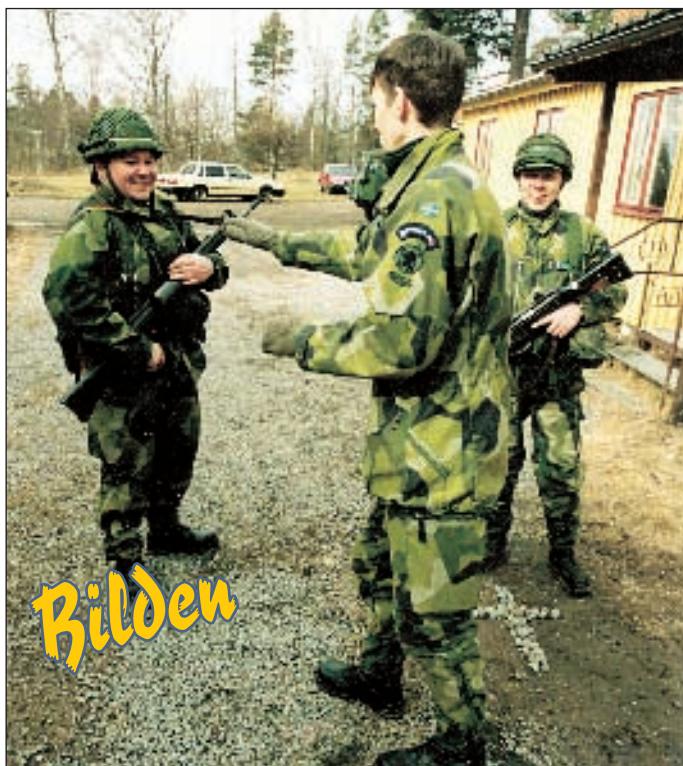
Malmö hemvärnskrets har sedan 1954 haft ett tävlingsutbyte, "Triangeltävlingen", vartannat år med Hjemmevaernsdistrikt 61, Österbro i Köpenhamn och Østfold Heimevernsdistrikt 01 i Sarpsborg. I år var det Malmö hemvärnskrets tur att stå för värdskapet.

Tävlingen genomfördes i grenarna stridsskjutning, fältskjutning, handgranatskastning och avståndsbedömning. Bästa nation blev Norge följd av Danmark och med Sverige på tredje plats.

Till tävlingen var de tre nordiska rikshemvärnscheferna inbjudna. Tyvärr hade den danske generalen inte möjlighet att närvara, men vår egen rikshemvärnschef Alf Sandqvist och den nytilträddes Generalinspektören för Heimevernet Odd Tången följde hela tävlingen.

Alf Sandqvist delade ut Hemvärnets silvermedalj till materielmester Berit Jansen som varit ankare i trossen till det danska laget i många år.

*Text: Bengt Runner,
kretshemvärnschef Malmö*

Ska jag välsigna er?

I skyddsvaktutbildningen talas det inget om hur man gör med religiösa fanatiker. Soldaterna i Finspångs hemvärnsbataljon blev så konfunderade av Per Svenssons uppsträdande att de knappt kom sig för att köra bort honom från skyddsobjektet. Per spelade så övertygande att gränsen mellan övning och verklighet suddades ut för ett ögonblick. Det hela utspelade sig under inspektionen av Östergötlands hemvärn. Foto: Ulf Ivarsson

Hemvärn istället för repövning

Den "nya armén" gör det lättare att rekrytera personal till hemvärnet, tror Alf Sandqvist.

Alla hemvärnsförband har idag problem med att öva med hel styrka. Det gör att grupp- och plutonchefer sällan får någon övning i att leda hela sin trupp. Ett förslag som framkom då hemvärnsrådet mötte rikshemvärnschefen vid inspektionen av Sörmland var att fylla plutonerna i första hand, och sedan vakantsätta hela plutoner eller kompanier där det inte finns tillräckligt med personal, en idé som general Sandqvist nickade bifall till.

— Detta är en fråga som i första hand är upp till er själva och

Hemvärnet kan få fler soldater ur personalreserven.

er fobef. Men personligen tycker jag det är en utmärkt idé.

Frågan om plikttjänst i hemvärnet kom också upp i samband med den dragning generalen hade med Fo- och bataljonsledningarna. Tanken att blanda frivilligt rekryterad personal med värnpliktig i samma förband slog generalen dock bort.

— Däremot kan hela plutoner eller kompanier underställas hemvärnets bataljonschefer. Och i den nu gällande bemanningsplanen för armén finns det utrymme för detta.

Enligt general Sandqvists uppfattning borde den "nya armén" också göra det lättare att rekrytera personal till hemvärnet.

Någon exakt statistik finns inte, men ett 80-tal reservofficerare har till dags dato anslutit sig till hemvärnet. Det återstår alltså några innan det första etappmålet om 100 är nått. Reservofficersförbundet vill nu att Försvarsmakten ska tillåta dem att fullgöra sin tjänstgöringskyldighet som officerare i hemvärnet. Om detta blir verklighet torde antalet reservare i hemvärnet öka snabbare.

Senast 20 december ska den materiel som aviseras för 2001 vara ute. Om den då verkligen nått användarna är ovisst. Underhållsregemente Mitt släpar efter minst ett år med viss materiel. Orsaken är att utrustning för internationella styrkor och grundutbildning prioriteras.

Blott 51 värnpliktiga korttidsutbildas för hemvärnet i år, 28 på I 12, 10 på MKV och 13 på I 1. Förra året utbildades 75. Antalet platser är 300.

Ganska snart kommer stormakterna att kunna skjuta ner satelliter och "informationskriget" får då föras med hjälp gamla beprövade metoder, hävdar försvarsforskaren Ulf Ekblad.

Medelåldern i hemvärnet är 45 år och sjunkande, eftersom de som nyrekryteras är mellan 25 och 35 år. Hemvärnet har för ögonblicket 163 bataljoner och 715 kompanier.

Armén utbildar kontinuerligt personal till de reguljära förbanden, men personalen repetitionsutbildas inte, utan ersätts ganska snart av nyutbildade värnpliktiga i stället.

De som på detta sätt förs över till personalreserven borde rimligen kunna vara goda kandidater som framtida hemvärnsmän, hoppas han.

*Text: Tomas Holmgren
Foto: Ulf Ivarsson*

Hemvärnshunden Annzy blir säkert glad när hon nu kommer att få arbeta med 15 nya bevakningshundar, som hemvärvnet på Gotland fått under året.

Även husse Kjell Olofsson, Fårösund, hundtjänstbefäl och instruktör i norra hvettsen, är nöjd, dels åt detta fina tillskott av hundar, dels åt att årets kursverksamhet varit välbesökt. F 16 Gotland har dessutom ställt ett lämpligt hus till förfogande för verksamheten, så det är idel glada miner hos både hundar och hussar.

Ulf Hörsne

Fänrik Ståhl är inte bara lotta utan även hemvärnsoldat. I september 1997 förordnades Gösta Ståhl till fänrik och kvartermästare i 21. Skärgårdshvkompaniet inom MKO. Fänrik Ståhl är således inte bara en lotta i Värmland utan även en hemvärnssoldat på Ljusterö i Stockholms skärgård.

Klas Ryttinger, C 21. Skghvkom

Fräckaste tygmärket:

Fo 99 kalmar sig fräckt nog Sveriges första seriösa

sällskap för samlare av militaria. Huvudintresset kretsar kring militära tygmärken och insignier. Som medlem får man gratis annonsera på sällskaps hemsida. Den ansvarige kan neka att ta in annonser som strider mot sällskaps värderingar.

Sekreterare är Åke Mad-sén, tel 0340-311 95. E-post: fo99@mail.bip.net

Dundrande farväl i Halmstad

Hemvärvnet anföll på IB 16:s avskedsföreställning.

Hallandsbrigaden befriade Halmstad från en fientlig ockupationsstyrka som haft kontroll över staden i en vecka. Övningen var sista livstecknet från IB 16.

Cirka 400 värnpliktiga, 25 pansarfordon och ett 50-tal andra fordon deltog i militärövningen som började i Halmstads utkant och avslutades i hamnområdet där fiende gav upp.

Spelade skadade

I B-styrkan ingick den ryska stridsvagnen T-72, stridsfordon BTR-70 samt ett antal svenska pansarfordon. Hemvärnssoldater ur Halmstads hemvärnsbataljon agerade fiende och gjor-

I B-styrkan ingick dessa tre hemvärnsmän fr v Dragan Srakovcic, Eric Herman och Oliver Grozdanovski.

de ett flertal eldöverfall samt spelade skademarkörer. De blev omhändertagna av sjukvårds-personal och borttransporterade i bandvagnar och helikopter till en central skadeplats med sjukvårdstält.

Övningen avslutades med att förbandet defilerade i kolonn genom centrala Halmstad med en stor publikskara. Hemvärnets musikkår spelade Hal-

lands regementes marsch på Stora Torg när brigaden passerade.

Kompetens försvinner

Enligt brigadchef Göran Lindstedt krävs det särskild kompetens för att klara av strid i bebyggelse. Det är bland det svåraste man kan göra och han påpekar att i och med att Hallandsbrigaden läggs ner försvinner tyvärr en stor del av denna kompetens från Sverige. Hallandsbrigaden IB 16 sade med sin slutövning ett dundrande farväl på Halmstads gator efter 375 års närväro.

IB 16 ger nu plats på Halmstads Garnison för luftvärnet LV 6 som utökas.

Text & bild: Roger Bengtsson, lokalredaktör Halland

Tjejerna prövar gränserna

År detta framtidens hemvärnsman – en kvinna? Ja, varför inte. Man får i alla fall lätt den uppfattningen när man träffar de 13 kvinnor, som i somras gick sin utbildning till bevakningslottor på Gotland. Deras entusiasm är stor och kan förhoppningsvis smitta av sig i dessa tider, då engagemanget för vårt hemvärn viker.

Varför går nu dessa tjejer dena utbildning? Ja, man vill ju vara delaktig, lära sig sina gränser, pröva på militärlivet innan man mönstrar för att kanske göra lumpen och varför inte en karriär och utbildning inom försvarsmakten, eller kan-

Att dra tråd är tungt, men det går, tycker Annelie Skoglund, Värmdö och Kristina Adler, Lund.

ske FN-tjänst. Så lät det när Hemvärvnet var på besök hos dessa intresserade lottor, som hade tre dagars tuff övning med soldatprov uppe på Fårö.

De hvkompanier som får dessa bevakningslottor är bara att gratulera.

Text & foto: Ulf Hörsne, lokalredaktör Gotland

Ungt hemvärn kraftfull resurs

Dagen före midsommarafonden ringer polisen i Arvika i Värmland. Polisen behöver 20 man för hjälp med eftersök av försvunnen kvinna i ett visst område.

Två timmar senare är 20 personer från bataljonstabens insatsstyrka i Arvika hemvärn på plats och igång.

En mc-tjej från FMCK söker efter stigar och småvägar. En hemvärnssoldat sitter i polisheLIKOPTERN, resten har insatsche-

fen grupperat i sökområdet. Efter cirka fem timmar är uppgiften löst. Polisen har fått sitt område genomsökt. Resultat: inga fynd. Nu tillgriper polisen andra spaningsmetoder. Återigen ett exempel på hur hemvärnssoldater snabbt blir en kraftfull samhällsresurs.

Som kuriosa kan nämnas att medelåldern på styrkan var 23 år. Vem sa att hemvärvnet är gamla gubbar?

Karl-Henrik Bergman

MD-flyget rekade Stockholm

Ihvbat Nord i Stockholm ingår en MD-flyggrupp som i framtiden kan hjälpa MD-gruppchefen att rekeda och ha överblick över hela bataljonsområdet.

Under andra helgen i april genomförde hvbat Nord sin första bataljonsövning. Under lördagen gjordes tre olika flygningar.

Alla var representerade: hemvärnsmän, bilkåristar, signallister, lottor, flygförare, hundar med hundförare, sjukvårdare och mc-ordonnanser.

Två piloter från flygkåren med en frysitsig Cessna flög runt för flygfotografering av bataljonen. Sedan rekade bataljonschefen bataljonens område för att få en uppfattning om hur olika delar ska skyddas och bevakas.

Vad kan man då ha för praktisk nytta av flyget inom bataljonen? Det är utmärkt att använda till rekognosering och underrättelsetjänst samt snabba transporter. Det går också lätt att kontrollera ett objekt och hur skyddet ser ut från luften. Framöver kommer troligen fler flygningar att göras med stabsmedlemmar och kompanicheferna.

Agneta Cedervall, Hvbat Nord

Ungdomar värvades i Halmstad

Civil samverkan var temat då Halmstads hemvärnsbataljon firade 60-årsjubileum på Stora Torg.

Tre utställningstält hade rests på torget, här visades upp för allmänheten vad hemvärvet sysslar med. Kapten Jan-Erik Nordberg är chef för hemvärnsrekryteringen inom Hallandsgruppen och givetvis var han på plats med sin container som innehåller information om hemvärvet, broschyrer och ett bildspel på dator. Jan-Erik talade under dagen på torget och berättade för förbipasserande om hemvärvets verksamhet.

Värvade ungdomar

Inom bataljonen finns ungdomshemvärn och en del hemvärnsungdom deltog på torget.

Instruktörerna fänrik Anders Andreasson och fänrik Jonas Rosendal passade på att värvva nya ungdomar till höstens grundkurs. Från FMCK ställdes mc-ordonnanserna Stefan Johansson och Jonny Adolfsson upp och visade en Jawa och en Huskvarna.

Bataljonen har tilldelats for-

Solveig Gustavsson och Elisabeth Bengtsson serverar ärtsoppa till många nyfikna halmstadbor.

don. Pia Svedin, som är förare på terrängbil 20, visade, demonstrerade och körde runt på Halmstads gator. Intresset var stort hos allmänheten. Både gammal och ung passade på att åka.

Köade för smakprov

Kokgruppen ur 3:e kompaniet hade riggt upp kokvagn och serverade traditionell ärtsoppa, saftsoppa och pansarkex. Under dagen köade många halmstadsbor runt utsprisningsplat-

sen för att få ett smakprov.

Sjukvårdarna i Bataljonen visade upp sin förbandsplats och man hade möjlighet att få en snabbkurs i första hjälpen och ge konstgjord andning i den klassiska dockan Anna.

FRO visade upp sin radioutrustning i ett av tälten, Halmstads brandförsvar var på plats med en del intressanta fordon som används i Räddningstjänsten.

Text & foto: Roger Bengtsson

Melkers stöt gav svensk seger

För 27:e gången i rad träffades den 1–4 juni hv-medlemmar i de tre vänorterna Norrköping, Odense och Trondheim för gemensam samvaro och tävlingar. Detta år i Norrköping, där Norrköpings hv-bataljon med kompanierna Bråbo och Bråvalla stod för värdskap.

Förutom traditionella tävlingsgrenar såsom luftgevärs-skytte och handgranatkastning hade man i år spetsat till programmet med den unika idrotten stångstörtning, känd från öarna Skottland, Gotland och Lidingö. Deltagande damer fick kasta varpa på samma tävlingsstation.

Från Norge deltog Trondheims Sör-Trøndelag HV-Distrikts 12 och Odense representerades av Hjemmevernscenter IV. Nationstävlingen vanns i år av Sverige, följd av Norge och Danmark. Bäste tävlande individuellt var svensken Mel-

Melker Knutssons segerstöt. Melker Knutsson, ett muskelknippe som till vardags (!) är kvartermästare inom Bråbo hemvärnskompani.

Stångstörtningen vanns överlägset av Melker Knutsson, som utnyttjade hela kroppens energi, när han vräkte iväg stången. Han hade verkligen kommit på tekniken. Det var Melker Knutssons insatser som gav slutseger till Sverige.

Text & bild: Per Sjöswärd, lokalredaktör Östergötland

Boka in jubelspelet

Hemvärnsmusikens traditionella orkesterkurs samlade ett 60-tal kursdeltagare från drygt 20 av landets 35 hemvärnsmusikkårer. Kursen, som organeras av Rikshemvärnsavdelningen (före detta Rikshemvärnscentrum), hölls i Göteborg i KA 4:s lokaler och fint stöd levererades av Göteborgsgruppen med major Hansman Samuelsson i spetsen.

Kursen leddes av musikdirektör Lars-Gunnar Björklund från FöMusC, assisterad av Nils-Åke Nilsson som till vardags dirigerar FBU/Krigsskolans musikkår och Hemvärnets musikkår i Uppsala. Musiker från Göteborgsmusiken deltog som instruktörer vid stämrepetitionerna.

Kursens deltagare imponerade genom att hinna repetera in två program — det ena för en kvällskonsert i Västra Frölunda kyrka och det andra för ett avslutande framträdande med underhållningsmusik på Kungstorget i Göteborgs centrum.

Slutmålet för kursdeltagarna är att framföra en jubileumskonsert i Berwaldhallen i Stockholm söndagen den 26 november med anledning av Hemvärnets 60-årsjubileum. Vill du försäkra dig om biljetter kontakta Lars-Erik Hassel eller Camilla Rettig på RiksHvadv (tel vx 08-788 75 00).

Hemvärnare spårade i livslinjer

Ett kolapapper, en tappad godisbit eller en avbruten kvist kan vara det spår polisens insatsledare behöver för att få sin efterforskningskalkyl att gå ihop. Efter sådana spår letade Jösse Härad hemvärnsbataljon i västra Värmland under sin årliga övning i maj.

Efter ett instruktionspass gav man sig gruppvis ut och letade efter samma princip som polisen använder för att söka efter personer som gått vilse. Spårorienterad efterforskning ger största sannolikheten för upptäckt enligt rikspolisstyrelsen.

Det blev ett övningsmoment som visar att hemvärvet nu utvecklar sin civila kompetens.

Ute i terrängen ligger små oansenliga spår som visar var en individ gått fram. Det gäller att hitta spåren. Säkra positionen. Spårsäkra området och avrapportera till polisens insatsledare.

Under övningen fick gruppchefen taktiskt disponera sin grupp för avsökning av de stigar och "livslinjer" som fanns inom de segment man tilldelats av polisen.

Man hittade en godisbit, en flaska med utländsk text, en liten leksak och så småningom figuranten. Nyttigt och intressant menade grönklädda spårfinnare från Arvika och Eda hemvärnskompanier.

Nu väntar samövning med polisen.

Karl-Henrik Bergman, lokalredaktör Värmlandsgruppen

Fel adress? Om din tidning kommer med fel adress, uteblir eller skickas till dig, trots att du lämnat hemvänet, ska du i första hand vända dig till din militärdistriktsgrupp för rättelse, inte till tidningens redaktion. Detta gäller all krigsplacerad personal, alltså både hemvärnsmän och avtalspersonal.

Till sist

Vad gjorde pappa i Kongo?

Bo Bengtsson i Nässjö är inte bara hemvärnsbefäl och lokalredaktör utan skriver också poesi. Dikterna här nedan är hämtade ur en kommande bok "Vad gjorde pappa i Kongo".

Överrumplade

när vi såg lysraketen falla
blev vi totalt överrumplade
med byxorna nerdragna

Smärta

vad visste hon egentligen?
om verklig smärta
när byxorna blöder
långt in under huden
som häromnatten

En undran

de döda har varken
guld eller förstånd
är vi inte likadana?
undrade krigaren

Lavemanget

den dagen fick han lavemang
hade inte skitit på flera dagar
det kändes som om magen
skulle tränga ut
genom ögonen

Montage: Peter Hennix

Våldtäkten

Vi hade våldtagit
alla svarta
hundra gånger om
vi lämnade inget kvar
åt dem
utom feghetens bottensats

Sänkt temperatur

helvete vad varmt det är
så föreställer jag mig
döden
inte så illa ändå
om bara temperaturen
kunde sänkas en aning

Lokalredaktörer: Skånska dragongruppen, Södra skånska gruppen: Lennarth Johansson, P 2/Fo 14, 281 82 Hässleholm, tel 0451-870 94, fax 0451-870 87 • N Smålandsgruppen, Kronobergsgruppen, Kalmargruppen: Bo Bengtsson, Nyhemsgatan 14, 571 38 Nässjö, tel 0380-737 26, 010-697 35 56 • Hallandsgruppen: Leif Sondell, Stenlösevägen 37, 310 50 Slöinge, tel 0346-405 12, 070-694 42 46. Roger Bengtsson, Västra v. 6, 302 65 Halmstad, tel 035-409 02 • Göteborgsgruppen, Bohus-Dalsgruppen, Älvborgsgruppen, Skaraborgsgruppen: Lars Brink, Dr Lindhs gata 1, 413 23 Göteborg, tel/fax: 031-82 75 26, Mats Gillners, Skogsvägen 5, 468 32 Vargön, tel/fax: 0521-22 36 74 • Gotlandsgruppen: Ulf Hörsne, Line gård Hörsne, 620 23 Romakloster, tel/fax: 0498-370 95 • Södertörngruppen: Göran Pettersson, Björkvägen 7, 130 40 Djurhamn, tel/fax 08-571 515 87

Södermanlandsgruppen: Kent Lund, Strandgatan 10 A, 633 43 Eskilstuna, 016-14 62 40, fax 016-14 96 80, mobil 0708-20 01 24 •

Livgrenadjärgruppen: Per Sjöwärd, Linnégatan 25 A, 582 25 Linköping, tel 013-10 11 56 • **Värmlandsgruppen:**

Karl-Henrik Bergman, Hillringberg, 670 20 Glava, tel 070-207 9457 • **Dalregementsgruppen, Gävleborgsgruppen:** Hans Lindkvist, Hökviken, 791 91 Falun, tel 023-222 49 • **Västernorrlandsgruppen, Jämtlandsgruppen:** Rolf Höglund, Krokvägen 2, 864 33 Matfors, tel/fax 060-20005, 070-6346162 • **Västerbottensgruppen:** Christer Norberg, Aronsberg 13, 910 60 Åsele, tel 0941-663 12, 070-517 58 34, fax 0941-661 80, Lars Heikkinen, Hemgårdsgatan 37, 934 31 Kåge, tel 0910-721 690, e-post: lars.linda@user.bip.net • **Norrbottensgruppen:**

Jan Backman, Dalbackavägen 39, 945 92 Altersbruk, tel/fax 0911-20 40 37 • **Lapplandsjägargruppen, Norrbottens gränsjägargrupp:**

Sven Kostenius, Rantajärvi 78, 957 94 Övertorneå, tel 0927-230 00, fax 0927-231 23.